

Akugu 'Ba Polo Zi Kanisa Ma ROMO

^I Ma Polo bo ndobo 'ba Yësu Kurisitö ma Boko'ba kidëki 'deni koweli yaga ro bo laja tuwöwö laja laka abo nime.

^{II} Laja laka abo nime na tönë bo kiya molo ti bo kumë lende abo ga bine kugu 'deni mi buku abo ne. ^{III-IV} Iya rönì 'deni go lende 'ba Yësu Kurisitö kole abo nere ze. Bo ro bilaka lesi di mi kupö Dawidi. Tine bo gbi koto laka römöyì ileme bo 'deni yaga ti tigo do kiteli ro kole 'ba Boko'ba mi tado abo yaga di mi tolë. ^V Ti bo Kurisitö na me mo'ja mi keyi 'ba Boko'ba 'deni. Bo i'di ma 'deni ro bo laja 'ba Kurisitö 'do bilaka 'ba dolinjo nime pili ki'di dönni go lende abo kuwö do bo. ^{VI} Kpe na me kodobo ye 'deni gbi yimo bine ro ma Boko'ba kidëki 'deni ro 'ba Yësu Kurisitö.

^{VII} Kina me medì mugu waraga nime ziye kpe ame ga pili mi Romo, Boko'ba koto ye kidëki ye 'deni ro bilaka abo ga ne. Lende keyi ti yeyi 'ba Boko'ba 'bu ze ti 'ba nere Yësu Kurisitö koloma koto tiye.

Tileki Yëë'di

^{VIII} Ma dogba mo ti mileki yëë'di titi zi Boko'ba ni ti Yësu Kurisitö nere ze goye kpe pili römöyì le'jete dolinjo pili uwö lebì 'be ma ki'dike doye go lende abo 'deni. ^{IX} Midëki bo Boko'ba ame mo'do ndobo mo ti doki'di koto mi tuwöwö laja laka 'ba kole abo nime ne bo kodoro bici lende

ma ame miya te mi mötu ma pili mö'bö ḡburu tititi bo goye ne. ^X Mi akititi ma zi bo Boko'ba dene ti mi koḡmi abo bo ki'di ma to kpe mari ziye yayi. ^{XI} Römöyī ma ḡḡi bine ti meri mo ro mbembē 'do mo'ja kinē ye 'do mi'di yēyī 'ba Nyī Koto Laka ziye titigo ye. ^{XII} Omba kina ro ame go kulu ze koto kitigo ro do riya mi ti'di doze go lende 'ba Boko'ba.

^{XIII} Ziye tikali mo laka, kpe löndö, medī molo nime ro titeri 'do tari ziye yayi mi konzi tine amo to ne ö'bö ḡburu ro tota ma di bi tari. Mo'doko 'do tototo dōmo zi Boko'ba di mi löḡḡö ye yayi ḡbi kozo ma mototo di mi löḡḡö bo löwö ma konzi. ^{XIV} Römöyī ma medī ti möri 'ba ndobo nime goma tote mo mi löḡḡö bo mi gawo ni ti ma kinza mi gawo kedī yī mökö, mi löḡḡö bo akikali ni ti ma kinza kiyandi naga. ^{XV} Go kö'du mo na medī mo'do teri mo kulöwö bine go muwöwö laja laka nime ḡbi ziye kpe ya ma Romo.

^{XVI} Laja laka nime ma 'bama lende mo aya de roma römöyī kina ro tigo 'ba Boko'ba ro akomo wa di mi tolē zi ma ki'di dönni 'deni gomo naga, dogba mo 'deni zi Yudayi, kina me 'deni ḡbi zi bo löwö ni. ^{XVII} Römöyī timo na kileme ma Boko'ba ki'di bilaka lesi 'deni kedī laka komo bo. Tine bo o'do 'deni ḡge go ti'di dönni go lende 'ba Yēsu Kurisito, inza go a moto 'beri. Kina kozo ma tonē kugu mi buku 'ba Boko'ba ne tara, ame kiya te, "Lijē ame ga ro ma laka komo Boko'ba go ti'di dönni go lende abo ne lijē na ti kedī ti didi ma laka."

Lende Kirasi 'Ba Bilaka Lesi

XVIII Ileme ya 'ba Boko'ba 'deni di mitoro ma kedı kako do bilaka. Römöyü lende kirasi ni ti lende kënyë 'bënni idimu do lende kodoro abo nime 'deni. **XIX-XX** Kori moto inza kpe zinni tupë rönni timo di yimo römöyü wa ame ga 'do tikali mo dömöyü bo Boko'ba ne bo ileme 'deni yaga bi koro zinni. Molo di bi tisaki 'ba dolıno nime wa mo tönë ga gbı ti tigo abo ame ko'ja kinë mo de ne ileme 'deni yaga mi kinë ti wa ame ga bo ko'ba pili ne. **XXI** Lijë ikali bo Boko'ba ngi, tine lende koro ame 'do lijë ki'di kedı zi bo ala kileki yë'di zi bo ne na kinza 'böwu. Tine meri 'bënni ngi lipo yaga ro wa ma yawa, mi doki'di rumo 'bënni mo naga ngi lo ti a 'ba bi kolu. **XXII** Ma di zinni tegë lijë bo lende kikali na, demba wa ga ka ngi ro rumo. **XXIII** Boko'ba ma nburunburu nime go lijë kilëlu ne lijë ola za, akoro ma kose ko'do koro kinë bilaka lesi koro kinë yali naga koro ngoro ne na za lijë kebe tulömu kpënni teyi.

XXIV Go lende do rumo 'bënni nime na ma Boko'ba koro kpënni 'deni to'do lende kënyë nime ndoro mo koso kulöwö dönni ne go lijë koro laja mi yida rönni ro go rönni. **XXV** Lende kodoro 'ba Boko'ba lijë ebe kutë za yaga ti beti. Wa ma Boko'ba ko'ba naga na za lijë kebe toja laja teyi tulömu kpënni teyi kola bo bo ko'ba mo tönë ame 'do bo na kilëlu bo ro nburunburu ne. Amini.

XXVI Go lende ko'do 'bënni nime na me Boko'ba koro kpënni 'deni todo laja rönni to'do a nima ndoro mo koso kulöwö dönni ne. 'Ja 'bënni ga ola to'do ma laka mo tönë ti botoni ne za kari to'do lende ma do kiliko naga. **XXVII** Botoni mo ga

'deni gbï tara, ola 'ja yaga kebe za to'do ndörö go botoni lëpï. Botoni kebe za todo laña rönni go lëpï nni mato ga, kina ma kodo karama mo 'deni ngï dönni kozo ma lijë ko'do tara.

XXVIII Lijë bilaka ebe kola ti'di lende laka 'ba Boko'ba na go kedi dönni za yaga. Kina ma bo kodo kpenni 'deni mi do kirasi 'benni mo tone to'do wa ame ga dene 'do ko'do de ne. **XXIX** Minni 'deni ngï lo ti dokomali lende kenyë naga nime, mi kolu ni ti mi lobu ti mi kombi ti kosi kasi ti 'diri ti 'bolu ti tuburu wa ti kore. **XXX** Lijë ngï ro bo dokosi ro bo ti'ja to'ji Boko'ba ro bo ro lebë bo do kombi, bo doli, meri 'ba to'do lende kenyë na koso ngï lo minni lijë kuwo do bo koyö lijë ga de yo. **XXXI** Lijë ngï ro bo lende kenyë ma kinza kiya, lijë kicali de kpe yo toro go kedu ki'di 'benni, lende 'ba botu o'de lisa de komonni ma titi te yo. **XXXII** Lijë ikali ngï kedu ki'di 'ba Boko'ba iya 'deni te bilaka ame ga pili loma mo tara ne o'bo ngï 'do kole yaga. Tine lijë onyo de nge go to'do wa naga nime, lijë ebe toco ya ame ga pili kedi ko'do gbï tara ne ngï yimo ro mbembë.

II

Ya 'Ba Boko'ba

I Ni nima keddi ko'do 'beyi bure 'ba lëpï yi ga ngï tara ne ti kupë ma 'beyi royi tondo? Wa naga nime pili lijë kedi ko'do ne na ma de gbï ni keddi ro to'do mo ne? Bure 'ba royi na ma 'deni gbï keddi ro to'do mo. **II** Ze dikalike 'deni Boko'ba edi ko'do bure 'ba bilaka pili ro ma kodoro go a ma kozo a nima tara. **III** Ne ni ma 'beyi nime ko'do a nima gbï kebe 'bowu to'do bure 'ba lëpï

yī ga gomo ne, ma komeri tēgē ti kokpe di kpa ya 'ba Boko'ba? ^{IV} Mī koŋmi löbu abo nime ti laka abo nime bo kö'bö ŋburu liya ne na kindiri? Ikali dē bo Boko'ba o'do mī koŋmi abo nima zīyī 'do koto yi mī do koto?

^V Ne go dōkī'dī kēddi ti minyi 'bī nima ototo kpa ya 'ba Boko'ba 'deni röyī mī kada mo ma bo kēdī kako to'do burē 'ba bilaka ro ma kodoro. ^{VI} Mī kada mo nima na Boko'ba kēdī kopi bi gomoro, motoro 'bēyī ŋgī zīyī koro ma ko'do tara. ^{VII} Ya motoro ga ame kö'bö to'do lende laka toma ro löbu ti lende koro ti didi abo 'ba Boko'ba ne, bo ti ki'di didi ma ŋburuŋburu ŋgī teyi. ^{VIII} Ne 'bēnni 'ba botoro lijë bo mī kombi kilagi lende laka ako'doko 'bēnni ro lende kirasi naga nima ya abo 'ba Boko'ba na ti kodoro dönni. ^{IX} Gomo ti to'oro 'ba yida ro na ti kēdī zīnni lijë bo lende kēnyē naga nima, dogba mo do Yudayi kina gbī do bo löwō mo ga. ^X Tine Boko'ba ti ki'di ro löbu ti lende koro ti yēyī zi bo lende laka pili, dogba zi Yudayi mo ga kina gbī zi ma ro bo löwō ni. ^{XI} Römōyī bo Boko'ba o'do geli dē mī löngō bilaka lesi.

^{XII} Lijë ame ga pili ko'do lende kēnyē kinza kikali kö'du ki'di 'ba Boko'ba dē ne lijë ti kēnyē ma 'bēnni gbī ŋgī tara kinza ma ko'do go kö'du ki'di abo. Tine lijë ame ga ko'do ma 'bēnni kö'du kēnyē ŋgī di mī kö'du ki'di nime lijë kikali ra pili ne, ti ko'do burē ma 'bēnni gbī go kö'du ki'di nime. ^{XIII} Römōyī bo kuwō kö'du ki'di ni na dē ro bo lende laka komoro Boko'ba, tine ŋge ro ya ma ko'do mo ga. ^{XIV} Wa ame ga kö'du ki'di kose ne odo lijë bo löwō ni na koro ŋgī go dönni kinza ma kiya rönni zīnni kina kileki ŋgī yaga ro lömu

zinni. ^{XV} Omba ileme wa ame ga kö'du ki'di kose ne ugu 'deni molo mi doki'di nni. Römöyü meri 'benni ileme 'deni zinni lende ko'do 'benni ma yala ga na ro ma laka kina ma yala ga na ro ma kenyë. ^{XVI} Kina ti kedî ngî tara mi kada mo nima Boko'ba kedî ki'di Yësu Kurisitö ko'do burë 'ba bilaka 'doyi teyi pele go meri ma kusu naga ne. Kina ro laja mo ame tonë medî muwöwö ne.

Kö'du Ki'di

^{XVII} Ne ni 'beyi ma kiya röyü ro Yudayi mo nima keddi koloma ro komo kö'du ki'di 'ba Boko'ba keddi kubi göyü kulöwö, kiya röyü 'deni ro 'ba Boko'ba, ^{XVIII} kikali ako'doko abo, kö'du ki'di abo kiyandi yi 'deni toza a ma laka di ro ma kenyë ne. ^{XIX} Iya röyü ro bo tokoko bo komo kölu, ro bi koro zi ma mi bi kölu naga, ^{XX} ro bo kodoro go lende zi ma rumo naga, ro bo komo kiyandi 'ba kole titi. Iya röyü te ni 'deni mi kö'du ki'di kikali wa pili ti lende kodoro 'ba Boko'ba 'deni. ^{XXI} Ni bo keddi kiyandi lepî yi naga nima, eddi kiyandi yi? Iya te lepî yi ga ko'do 'bögo de, ne ni mo eddi ko'do 'bögo? ^{XXII} Ni bo kiya te ko'do yeri de mo tonë, ne ni ma 'beyi o'do yeri? Ni bo ko'ji akoro nima, eddi kolo a 'ba mi ro mo ga? ^{XXIII} Ni bo kubi göyü kulöwö ro bo toro kö'du ki'di mo tonë, ebe kirasi mi kö'du ki'di mo tonë 'böwu kuburu Boko'ba? ^{XXIV} Kina koro ma tonë kugu mi buku 'ba Boko'ba ne tara, ame kiya te, "Möyü Boko'ba uburu roni 'deni mi löngö bo löwö go lende ko'do 'be."

^{XXV} Tine ni mo nima o'do dolëti 'ba akilele 'deni ziyi? Odo koro kö'du ki'di 'ba Boko'ba akilele 'bi nima ti kedî ngî ziyi ro ma laka, ne odo

koro dē nī ē'bi ka ṅgī rɔ ma kinza kilele. ^{XXVI} Ɔɔ bo ame kinza kilele dē ne na ko'do kō'du ki'di bo na ti kēdi rɔ ma kilele kɔmɔ Boko'ba. ^{XXVII} Kina ti lijē ma kinza dōlētī 'ba akilele mī yida rōnnī tine lijē na ko'do kō'du ki'di mo naga nima kileme ye kpe ma kugu ziye mo kebe kirasike yīmo naga ṅgī rɔ bo lende kēnyē.

^{XXVIII} Tēdi rɔ Yudayi ma laka mo inza di mī yida rɔ ma yaga nime ala gɔ dōlētī 'ba akilele, ^{XXIX} tine ṅge di mī dōkī'di ti meri laka mo ame rɔ ako'do 'ba Nyī Kɔɔ Laka ne. Inza rɔ 'ba kō'du ki'di. Kina akilēlu mo ako dē di zi bilaka lesi tine di zi Boko'ba.

III

Yudayi Na Kulōwō Rɔ Wa'di?

^I Tine tēdi rɔ Yudayi na kulōwō rɔ wa'di? Kina wa'di ga na kēdi kulōwō te gɔ akilele? ^{II} Omba a ma kulōwō rɔ dɔ kiteli mo Boko'ba i'di lende abo zīnnī lijē Yudayi.

^{III} Tine mɔɔ mo ga inda'ba ga ē'bēnnī lende 'ba Boko'ba mo dē. Tine ma tara ne Boko'ba ti kēnyī kebe kuyī mī lōmu abo gbī gɔ lende 'bēnnī?

^{IV} Inza du tara. Ɔɔ kiya te bilaka lesi pili ko'do rōnnī pele rɔ bo bēti lende abo 'ba Boko'ba ēdi kō'bō ṅburu rɔ ma kodɔɔ. Kina kɔɔ ma tōnē kugu mī buku abo ne tara, ame kiya te, “Lende kiya 'bi na ti kileme laka 'bi. Kina mī burē 'ba rōyī ti ko'ja yi nī na laka.”

^V Ne ɔɔ lende kirasi ze na ki'di lende laka 'ba Boko'ba kinda yaga ti diyake tondo? Gɔ diyake te ya abo nime bo kodɔ dɔze ne na 'deni yaga rɔ lende kēnyē? Mēdi miya nime gɔ kpa bilaka lesi.

VI Tine inza tara. Ma lende abo 'ba Boko'ba kinza ro ma kodoro dene bo ti ko'do bure 'ba bilaka 'ba dolijo nime tondo?

VII Ni mato ti kiya te, "Beti ma i'di lende kodoro 'ba Boko'ba kinda yaga ko'de akilelu zi bo, ne ti kodo karama mo go wa'di doma?" **VIII** Ne ma kedii tara diyake de gbo te, "Dirasike eze lende 'do ko'de ko'du laka"? Kina gbi kozo ma tone ya mato ga kiti'ja ma kiya te ma na miya ne. Boko'ba na ti kodo karama mo 'jaa donni ro ma kodoro.

Boto Mato Inza Ro Ma Laka

IX Ne tine ze Yudayi na 'deni kulowo laka koma Boko'ba di do bilaka ma laki? Inza du tara. Kina kozo ma tone miyeti 'deni bine ne tara, Yudayi ti bo lowo 'benni pili bici lende kenyee. **X** Kina gbi kozo ma tone kugu mi buku 'ba Boko'ba kiya te, "Boto ma koto mato te inza ro ma laka koma Boko'ba. **XI** Boto ma koto te ikali lende abo de. Boto ma koto te o'doko de du tako zi bo. **XII** Lije pili ilagi Boko'ba 'deni, lije kirasi ronni 'deni ngi yaga. Boto ma koto mato te o'do lende laka de. **XIII** Kpenni ngi ro gbogbo kozo kpa go 'ba tusu toku. Lije i'di 'bolu na ngi koboo do kpenni. Lije i'di lo'bo nni ngi koso lo ti wowo ma kata kozo woro kpa mure naga tara. **XIV** Kpenni ngi lo ti gboki ni ti lende ma kata naga. **XV** Ndinni ngi ro ma kitewu bi tari to'do kosi kasi tupo lopo. **XVI** Mi go bi pili ma lije kudoo kebe teyi akirasi ni ti gomo na lije kola ngi jowo ro gomo. **XVII** Lije ikali oto de lipo te go kori 'ba lende keyi. **XVIII** Tere Boko'ba inza ma titi te do komonni."

XIX Kina me le'jete ze dikalike 'deni wa tönë ga pili kö'du ki'di 'ba Boko'ba kiya ne, iya rönni zinni lijë bo ki'di zinni mo naga nima. Römöyï 'do a mato ro, ro kupë kinza kpe zize bilaka lesi go bo Boko'ba ko'de bilaka 'ba mi doliᅇo löbu nime pili kako zi bo komo kiti abo 'ba burë.

XX Kina botō mato inza ame go kedi ᅇgi ro ma laka komo bo Boko'ba mi to'do kö'du ki'di abo nime. Tine ndobo 'ba kö'du ki'di na ᅇge ro ti'di bilaka lesi tikali go lende kënyë 'bënni ga.

Laka Komo Boko'ba

XXI Kina me le'jete Boko'ba ileme kori 'ba ti'di bilaka kedi laka komo bo 'deni yaga inza go to'do kö'du ki'di abo. Ma tönë pa bine ne bo kumë lende ni ti kö'du ki'di na koloma ro tiya lende mo.

XXII Ame ti'di do go lende 'ba Yësu Kurisito na ki'di wa ro ma laka komo Boko'ba ne. Kina me bo ko'do 'deni zi ame ga pili ki'di dönni go lende 'ba Yësu Kurisito ne. Geli inza kpe mi löᅇgö Yudayi ni ma ti bo löwö.

XXIII Römöyï bilaka pili 'deni ro bo lende kënyë. Ma koto mo te inza komo mi ro löbu abo 'ba Boko'ba.

XXIV Tine bo i'di lijë pili 'deni ᅇgi kedi laka komo bo ti mi këyi abo ro ma sari go, go kutë nime Yësu Kurisito kako ko'do 'deni ne.

XXV-XXVI Boko'ba oja bo 'deni doliᅇo bine kumu ro roma 'do tola wa timo go lende kënyë do ki'di do go lende abo. Boko'ba o'do a nime te tileme lende kodoro abo timo. Römöyï pa tönë bine bo oloma ᅇgi liya to'ba'bo go lende kënyë ko'do 'ba bilaka lesi. Tine ma le'jete bo edi 'deni kileme lende kodoro abo, bo na ki'di ma ki'di dönni go lende 'ba Yësu naga 'deni kedi ro ma laka komo bo.

XXVII Ne me tine wa'di na kola kpe 'böwu zize tubi goze timo? Ɔto inza kpe lipo te. Ne tine ɔɔ 'deni do wa'di? Go to'do kö'du ki'di? Inza du te gomo, 'deni nge go ti'di doze go lende 'ba Kurisitö. XXVIII Römöyî dikalike 'deni Boko'ba i'di bilaka kedi nge laka komo bo go ti'di do go lende 'ba Kurisitö tine inza go to'do kö'du ki'di abo. XXIX Ne ma tara ne Boko'ba mo 'deni nge nati koto ro Boko'ba 'ba Yudayi? Bo na de kpe gbi ro Boko'ba 'ba bo lowo ni? Ro ma laka inza tara. Bo na gbi ro Boko'ba 'ba bo lowo ni. XXX Römöyî bo Boko'ba nge koto. Kina bo ti ki'di Yudayi nge kedi laka komo bo go ti'di donni go lende 'ba Kurisitö kina ti bo ki'di bo lowo ni gbi kedi nge laka komo bo go ma lijë ki'di donni gomo. XXXI Tine ze duburuke kö'du ki'di 'deni go lende 'ba ti'di do? Inza du tara. Tine ndimo na disiki 'deni kitigo.

IV

Meri 'Ba Abarayama

I Wa'di na ti diya nati go ama ko'do roni zi 'bu ze lobu Abarayama yi lingi ze mo tone? II Ma ndobo ko'do na kedi ki'di bo ra ro ma laka, dene bo edi ti wa ma 'do kubi go bo timo. Tine bo inza kikali tubi go bo komo Boko'ba. III Römöyî akugu iya 'deni te, "Abarayama i'di do bo go lende 'ba Boko'ba kina me ki'di Boko'ba kideki bo ro bo lende laka."

IV Kina gbi kozo ame bo ndobo bi gomo 'ba romo itete de ro kpa kosi ki'di, itete ro mori. V Tine bo ame ki'di doni go lende 'ba Boko'ba ma bo ki'di bo lende kenyë ro ma laka komo bo ne,

bo na ti Boko'ba kideki ngi ro bo lende laka kinza ndobo 'ba gomo. ^{VI} Kina kozo ma tone Dawidi kiya go laka 'ba ya ma Boko'ba ki'di ngi ro bo lende laka kinza ma lijë ko'do ndobo mo de yo ne tara. Ame tone bo kiya te, ^{VII} "Lijë ame ga Boko'ba kola 'deni go lende kirasi ne na laka, lijë ame ga bo kora do lende kenyë mo 'deni teyi ne. ^{VIII} Lijë ame ga nere Boko'ba komeri lende kenyë 'benni ga de kpe na laka."

^{IX} Tine ma kiya go ko'du 'ba laka mo nime ne, iya nge go lende 'benni lijë Yudayi ma kilele mo naga nima? Inza tara. Iya ronna gbi go lende 'ba ya ma laki. Kina kozo ma tone diya gomo bine ne tara, "Abarayama i'di do bo go lende 'ba Boko'ba kina me ki'di Boko'ba kideki bo ro bo lende laka." ^X Tine o'do roni nyanya ga? Di potö akilele ala gba kota kinza kilele bo de? Ro ma laka o'do roni gba kota kinza kilele Abarayama de. ^{XI} Di potö mo na ma ki'di dolëti 'ba akilele nima 'jaa zi bo ro akileme 'ba lende laka abo nime kudu 'deni do bo go ti'di do bo go lende 'ba Boko'ba ne. Omba kina ma 'do ki'di bo ngi kedï ro yi lingi 'ba ma kinza kilele de naga lijë ma Boko'ba ki'di 'deni tedï ro ma laka komo bo go ti'di donni go lende abo ne. ^{XII} Abarayama na gbi ro yi lingi 'ba ya ma kilele odo kiya te lijë koro de nge go akilele, tine ti'di do go lende 'ba Boko'ba na lijë kinda'ba mi loma 'benni gbi kozo ma 'ba bo tone bo ko'do bine gba kinza kilele bo de ne.

Abarayama Yi Lingi 'Ba Bo Meri

^{XIII} Yeyi nima Boko'ba kiya to'do mo zi Abarayama ti do kupö bo ga go lijë kinda'ba

doliŋɔ nime pili ne, inza ɔɔ to'dɔ kɔ'du ki'di tine ɔɔ ti'di dɔ ɔɔ lende 'ba Bɔko'ba tɛdɛ rɔ ma laka kɔmɔ bo. ^{XIV} Ne ma ɔɔ Bɔko'ba kɛdɛ ki'di yɛyɛ abo mo 'deni ŋɛ ɔɔ toro kɔ'du ki'di, ti'di dɔ ɔɔ lende abo 'deni ŋɔ rɔ wa sari nati ma? Ndose abo mo tɔnɛ inza kpe rɔ ɔɔ ma? ^{XV} Tine kɔ'du ki'di o'de ma 'bɛnɛ ŋɔ rɔ ya 'ba Bɔko'ba na dɔ bilaka. Rɔmɔyɛ ɔɔ bi ame kinza kɔ'du ki'di teyi, a mɔɔ rɔ tirasi mi kɔ'du ki'di inza gbɛ teyi.

^{XVI} Kina me ndose mo tɔnɛ ɔɔ 'deni ɔɔ ti'di dɔ ɔɔ lende 'ba Bɔko'ba. Kina 'dɔ ko'dɔ rɔnɛ ɔɔ lende kɛyɛ 'ba Bɔko'ba zi dɔ kupɔ Abarayama ga pili. Inza ŋɛ zi ma ko'dɔ kɔ'du ki'di abo 'ba Bɔko'ba tine gbɛ zi ma ki'di dɔnnɛ ɔɔ lende abo kɔɔɔ 'ba Abarayama tara. Rɔmɔyɛ bo na rɔ yɛ liŋgi ze pili. ^{XVII} Kina kɔɔɔ ma tɔnɛ kugu mi buku 'ba Bɔko'ba ne tara ame kiya te, “Mo'dɔ yi 'deni rɔ 'bu lɔbu zi dɔ'be ma konzi.” Kina ti bo Bɔko'ba mo tɔnɛ Abarayama ki'di dɔ bo ɔɔmo ne ko'dɔ ŋɔ tara rɔmɔyɛ bo bɔ kɛdɛdɛ tɔku ni ti bɔ ko'ba wa ma mɔlo kinza naga mo tɔnɛ ne na.

^{XVIII} Abarayama i'di dɔ bo ɔɔmo bo kiyɛnɛ ŋɔ di mi wa ame 'dɔ kiyɛnɛ dɛ ne. Kina ko'dɔ rɔnɛ ŋɔ zi bo kɔɔɔ ma kiya zi bo tɔnɛ tara, ame kiya te, “Kupɔ yɛ ga na ti konzi tara.” ^{XIX} Kɔmɔ kɔɔ 'ba Abarayama 'deni kɔɔɔ kuluku riyyɔ, tine pele bo idaki dɛ di bi ti'di dɔ bo ɔɔ lende nime. Di mi ame yida rɔ bo kɔ'bo ɔɔ dɛ kpe pele ne mi meri abo bo idaki dɛ, di mi ame ŋɔ pele 'ja abo Sara kɔɔɔ 'deni rɔ kɔɔɔ ne. ^{XX} Bo ɔ'bɔ ŋburu mi ti'di dɔ bo ɔɔ ndose 'ba Bɔko'ba nima kina ki'di bo ŋɔ kɔɔ kitigɔ tilɛlu Bɔko'ba. ^{XXI} Bo inda'ba

lende mo kitigo Boko'ba o'bo to'do ndose nima ngi ko tara. ^{XXII} Kina me 'do ki'di Boko'ba kidēki bo ro bo lende laka ne go ti'di do bo go lende 'ba Boko'ba. ^{XXIII} Tine kō'du 'ba tēdi ro bo lende laka kōmo Boko'ba nima ugu dē nge go lende 'ba Abarayama. ^{XXIV} Ugu 'deni gbī go lende ze ame ga ze 'deni pili ro ma laka kōmo Boko'ba go ti'di doze go lende abo 'ba bo koja nere ze Yēsu Kurisitō yaga di mī tölē nime ne. ^{XXV} Bo na kupō 'deni go lende kēnyē ze ga. Kina me koja bo 'deni yaga di mī tölē ti'di ze ro ma laka kōmo Boko'ba.

V

Lende Kēyi Ti Boko'ba

^I Kina go ame ki'di ze 'deni ro ma laka kōmo Boko'ba go ti'di do ne ze 'deni mī lende kēyi ti bo Boko'ba dōmōyi nere ze Yēsu Kurisitō. ^{II} Bo na ko'de ze 'deni go ti'di doze go lende abo kako zi Boko'ba mī lende kēyi nime dēdi 'deni yimo ne. Kina i'di diliyake nati go kōmo ki'di 'ba tari todo'bo ro ti bo mī ro löbu do kiteli abo. ^{III} Tine ma ro do kiteli mo i'di diliyake gbī ti mī gomo ze ga. Rōmōyi ze dikalike 'deni gomo na kēdi ko'de mī kēddi zize. ^{IV} Kina mī kēddi na ti kileme dinda'bake lende 'ba Kurisitō 'deni laka. Kina odo kēdi 'deni tara ti ki'di ze ngi dēdike ti kōmo ki'di go yēyi 'ba Boko'ba. ^V Kōmo ki'di nime inza ro a ma kilikō ro yawa. Rōmōyi akō'o 'ba Boko'ba na kodō 'deni lo mī dōkī'di ze ti Nyi Koto Laka nime bo ki'di zize ne.

^{VI} Di mī ame ko'ja dēdike gba kinza tigo oto ne, na Kurisitō kako 'deni ngi kolē goze bo lende kēnyē mī kada ma laka mo ame Boko'ba koza

'deni ne. ^{VII} Me yē na kilaŋa dīdī nī ra tölē gɔ kö'du 'ba bɔtɔ ame pele rɔ bɔ lende kodɔrɔ ne? Ala ɔdɔ bo kēdi pele rɔ bɔ ame kinza kirasi ɔtɔ dē ne, yē na kilaŋa rōnī ra tölē gɔ kö'du abo? ^{VIII} Ne oŋgɔke te, Bɔko'ba ileme akɔ'ɔ abo ŋgī zize di mī ame ze pele rɔ bɔ lende kēnyē ne Kurīsītō ako ŋgī kōlē gɔze.

^{IX} Kina kɔzɔ ame roma bo ki'di ze 'deni rɔ ma laka kɔmɔ Bɔko'ba ne omba ma rɔ dɔ kiteli mo bo ti kɔmɔ ze ŋgī yaga di mī ya 'ba Bɔko'ba. ^X Tōnē pele pa bine ze rɔ bɔ ya ti bo Bɔko'ba ne, na me bo kusī kɔmɔze 'deni yaga ti tölē 'ba kole abo. Kina gɔ ame bo kole mo tōnē kīdīdī 'deni omba ma rɔ dɔ kiteli mo ti bo kɔmɔ ze ŋgī nati di mī tölē. ^{XI} Tine inza ŋge gɔ ama, diliyake mī Bɔko'ba gɔ ame ŋere ze Yēsu Kurīsītō ko'dɔ ze 'deni rɔ bɔ pɔri zi Bɔko'ba ne.

Adama Ni Ti Kurīsītō

^{XII} Bilaka kɔtɔ na me ko'de lende kēnyē kako mī dɔliŋɔ bine. Kina lende kēnyē ko'de tölē ŋgī tīnī. Kina tölē kita'ba ŋgī kote gɔ dɔ kupō bilaka lesi pili rōmōyī bilaka lesi pili o'dɔ lende kēnyē 'deni. ^{XIII} Lende kēnyē na 'deni mɔlo mī dɔliŋɔ bine gba kinza ki'di kö'du ki'di dē zi Musa. Tine tōnē gba kota kinza ki'di kö'du ki'di dē ne, Bɔko'ba itētē bo lende kēnyē dē. ^{XIV} Tine tölē isaki 'deni mɔlo mī kada 'ba Adama nduwē kōmō mī kada 'ba Musa. Bilaka ame ga pili lende kirasi mo kinza pele kɔzɔ 'ba Adama tōnē ne, tölē na ŋgī rɔ bɔ dɔmo pili.

Dēmba tine Adama na rɔ kinē 'ba bɔ ma kēdi kako mo nime, ame kina rɔ Kurīsītō ne. ^{XV} Tine aki'di rɔ ma sari 'ba Bɔko'ba nime inza rɔ ma

koriya ti lende kënyë 'ba Adama. Ma konzi ölä 'deni ngi go lende kënyë abo 'ba bo koto nima. Tine mi këyi abo 'ba Boko'ba na ro do kiteli gbi ti aki'di ro ma sari abo nime bo ki'di 'deni zi ma konzi ti mi këyi 'ba bo koto kpöki mo tonë ame kina ro Yesu Kurisitö ne. ^{XVI} Aki'di ro ma sari nime inza ma 'beni kozo lende kënyë 'ba bo ma tonë mo ne tara. Lende kënyë 'ba bo koto nima na me ko'de wali 'ba Boko'ba ngi 'deni do bilaka lesi. Tine aki'di ro ma sari abo nime kako di potö lende kënyë ma konzi ko'do rönni 'deni ne na ki'di wa 'deni ro ma laka komo bo. ^{XVII} Kina me go lende kënyë 'ba bo koto na tolë kako ngi ro bo do bilaka löbu nime pili. Kina ti konyi 'ba bo ma koto mo ame kina ro Yesu Kurisitö ne kedä gbi tara, tine ti kedä ngi ro do kiteli. Römöyi lijje ame mo ga ngi kinda'ba lende këyi löbu mo nime laka ti aki'di ro ma sari mo nima ne ti kedä ro ma laka komo bo kari toloma ro bo do wa pili mi didi ma nburunburu.

^{XVIII} Kina kozo ame lende kënyë koto na ko'de wali do bilaka lesi pili ne tara, kina 'deni gbi tara lende laka koto na ko'de didi ma nburunburu 'deni zi bilaka lesi pili ki'di ro bo lende laka. ^{XIX} Kina kozo ame ko'do bilaka lesi ngi pili ro bo lende kënyë go lende 'ba bo koto ma kuwö do Boko'ba de ne tara, kina ti kedä gbi tara ti ki'di bilaka lesi ngi pili kedä ro ma laka go lende 'ba bo ma koto ame kuwö do Boko'ba laka ne.

^{XX} Kö'du ki'di 'ba Boko'ba ako ma 'beni di potö lende kënyë ti'di mo kömbö. Tine odo lende kënyë kömbö 'deni tara tine na lende këyi 'ba Boko'ba kako kömbö ma 'ba bo ngi yaga ro do

kiteli. XXI Kina kɔzɔ ame tölë na kileme tigo 'ba lende kënyë ne, kina gbï tara tigo 'ba lende këyï ti kinda mï ti'di bilaka rɔ bɔ lende laka kɔmɔ Bɔko'ba mï didi ma nɔburunɔburu ti nɔere ze Yësu Kurisitö.

VI

Didi Ti Yësu

I Tine ame gɔ diyake tondo nati? Gɔ dö'böke gbɔ nduwë to'dɔ lende kënyë 'dɔ lende këyï 'ba Bɔko'ba kɔmbö nduwë? II Inza du te tara. Ze ma dölëke 'deni kope ze rɔ dɔ ngölö di mï lende kënyë nime gɔ dö'böke nduwë toloma yïmo 'böwu tondo ga? III Kpe ikalike dë du ze ame ga pili kobapatisi ze 'deni mï möyï Yësu Kurisitö ne obapatisi ze 'deni mï tölë abo? IV Mï bapatisi dölëke 'deni kusu ze kɔtɔ ti bo 'dɔ kɔzɔ ame rɔ löbu 'ba Bɔko'ba 'bu ki'di bo Kurisitö kɔdɔ yaga di mï tölë ne tara kina gɔ ze gbï dididike yaga mï loma ma la'ja.

V Römöyï ɔdɔ dëdike 'deni rɔ akɔtɔ ti bo mï tölë kina ti dëdike gbï rɔ akɔtɔ ti bo tara mï todɔ abo. VI Dikalike 'deni didi ma molo ze mo tönë na ma kutötï 'deni kölä ti bo dɔ ngëri 'dɔ yida rɔ ma 'ba lende kënyë ze nima kenme yaga yayi nati kinza dëdike ra kpe 'böwu rɔ atoli zi lende kënyë. VII Römöyï bɔ ame kölä 'deni ne ope 'deni yaga rɔ dɔ ngölö di mï lende kënyë.

VIII Ne di'dike dɔze 'deni gɔmo ɔdɔ dölëke 'deni ngï kɔtɔ ti Kurisitö ti dolomake ngï kɔtɔ ti bo. IX Römöyï dikalike toja nime koja Kurisitö yaga di mï tölë ne bo ölä dë kpe. A mɔtɔ rɔ tölë inza kpe ti közi kakpa dɔ bo. X Tölë nime bo kölä ne

a'da lende kënyë ngi mi koto. Tine kina me bo kididi 'deni yaga bi koto ti Boko'ba.

XI Kina gbi tara, kpe omerike roye yaga ro toku zi lende kënyë, tine ro ma kididi zi Boko'ba ro akoto ti Yesu Kurisito. **XII** Kina me kinza kolake lende kënyë na de kedii mbiri do yida roye kebe ki'di ye to'do ako'doko kënyë 'ba yida ro naga nima. **XIII** Ni moto kinza kebe kola yida royi de kedii yaga ro jama abo 'ba lende kënyë tirasi wa timo. Tine ni ame mo kodo 'deni yaga di mi tole ne, i'di yida royi kedii ro jama 'ba to'do ndobo laka abo 'ba Boko'ba. **XIV** Romoyi kozo ame kpe e'be bici lende keyi 'ba Boko'ba kinzake e'be bici ko'du ki'di mo ne, lende kënyë ikali de kpe ma 'do kedii ti kosi kakpa doye.

Atoli 'Ba Lende Kënyë

XV Tine 'deni tondo nati? Go do'doke eze lende kënyë gbo nduwe nati romoyi dinzake bici ko'du ki'di go ame ze 'deni bici lende keyi 'ba Boko'ba ne? Inza du te tara. **XVI** Ikalike 'deni odo ni moto ki'di royi yaga ro atoli zi bo moto tuwo do bo ni 'deni ngi yaga ro ma laka ro atoli abo. Kina odo ni keddi 'deni ro atoli 'ba lende kënyë ti koto yi ngi mi tole. Tine odo keddi 'deni ro atoli abo 'ba Boko'ba kuwo do bo ti ki'di yi ngi ro ma laka komo bo. **XVII** Tine yee'di kedii zi Boko'ba romoyi kpe ame mo tone ga pa ro atoli 'ba lende kënyë ne kpe na kinda'bake lende abo ame kiyandi ye timo ne 'deni ngi ti doki'di koto. **XVIII** Ute goye 'deni yaga ro do ngolo di mi lende kënyë ko'de ye ro atoli 'ba lende laka.

XIX Medii milende ziye ti dongala 'ba atoli nime romoyi doye gba ro ma kirindi. Pa tone bine

kpe i'dike roye ngi lipo ro atoli zi wa ma kenyē ro do kiteli naga bi to'do wa ma ti'da naga. Kina 'do ki'dike roye gbi lipo tara ro atoli 'ba lende laka le'jete to'do wa ame ga ko go ako'doko 'ba Boko'ba ne. **XX** Ma tönē mo pa kpe gba ro atoli 'ba lende kenyē ne inzake bici lende laka. **XXI** Ne wa'di na ko'jake ra kulöwö te go to'do wa mo naga nime lende mo kedī kaya 'deni za yaga roye ma le'jete ne? Lijē wa naga nima kpa közi 'benni na ngi ro tolē.

XXII Tine ma le'jete utē goye 'deni ngi yaga ro do ngölö di mi lende kenyē kpe 'deni ro atoli 'ba Boko'ba. Kina kpa közi ma 'beye 'deni ro loma ame mo ko go ako'doko abo ne. Tine wa ma 'do ko'jake gomo na ro didi ma nburunburu. **XXIII** Römöyi bi gomo 'ba ro go lende kenyē na ro tolē. Tine kpa közi ki'di ma 'ba Boko'ba na ro didi ma nburunburu ro akoto ti Yesu Kurisitö njeze ze.

VII

Töku Zi Kö'du Ki'di

I Löndö ma ga, kpe ikalike kö'du ki'di 'deni laka. Ikalike 'deni bilaka ame kedī gba ti kömöni te ne na nje bici kö'du ki'di. **II** Kina kozo ame odo mē'dē kedī gba ti kömöni kö'du ki'di kudödu 'ja ngi zi mē'dē ni nburu tara ne. Tine odo mē'dē mo nima kolē 'deni mi kö'du ki'di ope ni 'deni yaga ro do ngölö. **III** Odo loko kebe kinda'ba dönī ti bo moto ko'ja mē'dē ni kedī gba ti kömöni ti kidēki loko ngi ro bo yeri. Ne odo mē'dē kolē 'deni loko inza kpe bici kö'du ki'di. Boto ame kogbe ni pele inza kpe zini ro yeri nati.

^{IV} Kina gbì zīye tara löndö ma ga, ma di zi kö'du ki'di kpe öläke e'be 'deni. Römöyī kpe rō akoto ti yida rō bo Kurisītō mo tönē kölē 'deni ne. Kina me le'jete kpe 'deni rō 'ba bo bō koja di mī tölē mo tönē. Kina gō ze do'doke wa ma laka mo ngī nati zi Boko'ba. ^V Ame ze gba mī loma 'ba yida rō ne kö'du ki'di na koco ze to'doko lende kënyē kina lende kënyē ko'de tölē ngī. ^{VI} Kina me le'jete ope ze 'deni yaga di mī kö'du ki'di. Dölēke eze 'deni yaga di teyi. Dinzake kpe rō 'boki teyi nati. Dinzake kpe rō atoli 'ba kö'du ki'di ma ki'di kugu mo tönē, tine ze 'deni rō bō laja 'ba Boko'ba mī kori ma la'ja 'ba Nyī Koto Laka.

Dō Ngölö Di Mi Kö'du Ki'di

^{VII} Tine ame gō diyake tondo nati? Kö'du ki'di mo tönē 'deni yaga rō lende kënyē? Inza du te tara. Tine bo kö'du ki'di mo na me ki'di ma mikali wa nima rō lende kënyē ne. Ma kiya te bo kö'du ki'di kiya dē dēne minza mikali a mōto kidēki rō mī kombi. Kina tönē kugu kiya te, “Kinza kombi mīyī dē.” ^{VIII} Kina lende kënyē ko'ja gō kele abo ngī ti kö'du ki'di nima kina kodo mī kombi ngī lo yimō. Ma kiya te kö'du ki'di kinza dēne lende kënyē ngī rō töku. ^{IX} Tönē pa bine ma ngī rō ma kididi kinza bo kö'du ki'di mo nima ne. Tine ame mikali kö'du ki'di yō na lende kënyē kindiṅi ngī yaga yimō, na mölē ngī. ^X Kö'du ki'di mo tönē Boko'ba ki'di 'dō kēdi rō didi zō ne na kebe kusu kpama ngī 'böwu mī tölē. ^{XI} Römöyī gō kele nime bo lende kënyē ko'ja ti kö'du ki'di ne na bo ku'bölu ma ngī timo kupō ma yaga.

XII Kina me mēdi miya, kō'du ki'di 'ba Boko'ba rō ma koro koto laka, kina ndose naga nime rō ma kodoro gbi rō ma laka. **XIII** Tine 'do bo wa laka mo tōnē na kebe 'böwu ko'de tölē zō? Inza du te tara. Lende kēnyē na ko'de tölē zō. Bo ebe kupō ma ngi ti wa ma laka mo tōnē 'do ki'di gbagba bo mo kinda ngi silinbi yaga rō lende kēnyē mo go bi mo. Kina ame kpe ti kō'du ki'di ne tine na bo ngi yaga rō lende kēnyē ma kinza kiya mo nati.

XIV Dikalike kō'du ki'di nima rō 'ba mitoro. Tine ma 'bama rō bilaka lesi 'ba dolinjo nime, atoli 'ba lende kēnyē. **XV** Wa ame ga monjo mēdi mo'do ne ilikō za doma. Römöyi wa ma kinza mo'doko naga na ngi mēdi mo'do tine ma mo'doko mo naga mo'do dē 'böwu. **XVI** Rō ma laka ileme 'deni ngi zō omba kō'du ki'di 'ba Boko'ba na laka. **XVII** Kina me ngi wa naga nime pili ma na dē mēdi mo'do, bo lende kēnyē mo tōnē koloma 'deni mi dōki'di ma ne bo na kēdi ko'do abo. **XVIII** Römöyi ma mikali, mi yida roma lende laka oto inza du te yimō. Miteri wa ma laka naga pele tine mo'bo dē to'do mo. **XIX** Römöyi lende laka mo tōnē mo'doko ne mo'do dē yo. Tine lende kēnyē ma kinza mo'doko dē mo tōnē na za 'böwu mebe mo'do. **XX** Ne kina me do mēdi 'deni rō to'do wa ma kinza mo'doko dē naga tara, ma mo na dē kpe ngi lipo ma? Lende kēnyē mo tōnē bo koloma 'deni yimō ne bo na kēdi ko'do abo ngi 'deni nati.

XXI Wa naga nime lijē na kinda ngi yaga zō. Do mo'doko pele 'do to'do lende laka bo lende kēnyē na ngi ndō zō. **XXII** Ma gbagba ma mo ngi rō lajo di yimō go kō'du ki'di 'ba Boko'ba.

XXIII Tine monḡo 'deni mī yida rōma kō'du ki'di ma 'beri mōto tōne na za rō bō dōmo. Bo kō'du ki'di mōto 'ba lende kēnyē mo nima ēdī ḡḡi rō to'do ya ti ma 'ba Boko'ba ame kina 'deni mī meri ma ne kina kinda'ba ma 'deni rō 'bōki mo. XXIV Bu'bu, rō kata wa'di na kulōwō zō te? Yē na ti kako koto ma ḡḡi tō kpe yaga di mī yida rō 'ba tōlē nime? XXV Yēē'dī kēdī zi bo Boko'ba ḡo toja Yēsu Kurīsītō ḡere ze kako toto ma yaga.

Kina me mēdī miya 'deni ziye, ma 'bama mī meri ndōbo 'ba kō'du ki'di abo 'ba Boko'ba na mo'do. Tine mī yida rō, ndōbo 'ba kō'du ki'di abo 'ba lende kēnyē na mo'do.

VIII

Akoto Ti Kurīsītō

^I Lijē ame ga 'deni pili rō akoto ti Kurīsītō ne Boko'ba inza kodo karama kpe dōmo. ^{II} Rōmōyī kōzī kakpa 'ba Nyī Kōto Laka ame kīdīdī ze 'deni ti Yēsu Kurīsītō ne ope ma 'deni yaga rō dō ḡḡōlō di mī kōzī kakpa 'ba lende kēnyē ame ḡḡi rō tōlē ne. ^{III} ḡo tikenḡme ze na ki'di kō'du ki'di 'ba Boko'ba kō'bō dē todo karama dō lende kēnyē ze ga. Tine na me bo Boko'ba kodo karama 'deni dōmo ti toja kole abo kako mī yida rō kōzo ze te rō akumu ḡo lende kēnyē ze ga. ^{IV} Bo odo karama 'deni dō lende kēnyē di mī yida rōze 'do kileme kō'du ki'di abo pili rō ma laka mīze ame ga dōsōke 'deni ḡo Nyī Kōto Laka dinzake kpe rō to'do ako'doko 'ba yida rō ne.

^V Rōmōyī lijē ame mo ga pili kēdī koloma ḡo ako'doko 'ba yida rō ne meri 'bēnnī pili ḡo ako'doko 'ba yida rō. Kina ya ma kēdī koloma

'deni gɔ ako'dɔkɔ 'ba Nyi Kɔtɔ Laka naga meri ma 'bɛnni pili gɔ ako'dɔkɔ 'ba Nyi Kɔtɔ Laka. ^{VI} Ti'di meri gɔ ako'dɔkɔ 'ba yida rɔ omba kina ngi rɔ tɔlɛ. Tine ti'di meri gɔ ako'dɔkɔ 'ba Nyi Kɔtɔ Laka na rɔ didi ti lende kɛyi. ^{VII} Lijɛ ame ga meri 'bɛnni gɔ ako'dɔkɔ 'ba yida rɔ ne lijɛ ngi rɔ bɔ ya 'ba Bɔko'ba. Lijɛ o'dɔ kɔ'du ki'di abo dɛ rɔmɔyi lijɛ inza ti tigo 'ba to'dɔ mo. ^{VIII} Kina ngi tara lijɛ ame ga rɔ bɔ to'dɔ ako'dɔkɔ 'ba yida rɔ ne ɔ'bo dɛ to'dɔ ako'dɔkɔ 'ba Bɔko'ba.

^{IX} Tine kpe ma 'beye inzake kpe to'dɔ ako'dɔkɔ 'ba yida rɔ, kpe 'deni rɔ bɔ to'dɔ ako'dɔkɔ 'ba Nyi Kɔtɔ Laka ɔɔɔ kiya te bo Nyi Kɔtɔ Laka 'ba Bɔko'ba mo kɛdi 'deni ngi miye. Bɔ ame 'bɛni ngi tara kinza ti Nyi Kɔtɔ Laka 'ba Kurisito ne inza rɔ 'ba bo. ^X Ne ɔɔɔ Kurisito na kɛdi 'deni ngi miyi ɔɔɔ kolɛ pele mi yida rɔ gɔ lende kɛnyɛ Nyi Kɔtɔ Laka ti kɛdidi yi ngi gɔ ame ni rɔ ma laka kɔmɔ Bɔko'ba ne. ^{XI} ɔɔɔ kiya te Nyi Kɔtɔ Laka abo 'ba bɔ koja Yɛsu yaga di mi tɔlɛ nime kɛdi 'deni ngi miyi bo ti ki'di didi ngi mi yida rɔ 'ba yayi 'bi nime ti Nyi Kɔtɔ Laka abo mo nime kɛdi 'deni miyi ne.

^{XII} Kina me 'deni ti lɔndɔ ze ga, wali ma kɛdi gɔze inza rɔ 'ba to'dɔ ako'dɔkɔ 'ba yida rɔ. ^{XIII} Rɔmɔyi ɔɔɔ ni koloma to'dɔ ako'dɔkɔ 'ba yida rɔ ti kolɛ ngi. Ne ɔɔɔ ki'di Nyi Kɔtɔ Laka kupɔ ako'dɔkɔ 'ba yida rɔ 'deni yaga ti kɛdi ngi yaga zi yi rɔ didi ma laka. ^{XIV} Rɔmɔyi lijɛ ame ga pili Nyi Kɔtɔ Laka abo 'ba Bɔko'ba kɛdi kokokɔ ne 'deni rɔ kole abo ga.

^{XV} Gɔ wa'di na ki'di Nyi Kɔtɔ Laka zize? I'di dɛ gɔ dɛdike 'bɔwu rɔ atɔli tikere kudɔdu ze bɛri.

Tine 'dɔ dɛdɪkɛ rɔ kɔlɛ 'ba Bɔkɔ'ba 'dɔ dudukɛ tɛ, "Baba, 'bu zɛ." ^{XVI} Kina Nyi Kɔtɔ Laka abo 'ba Bɔkɔ'ba kuti dɔ lɛndɛ ŋgɪ bi kɔtɔ ti dɔki'di zɛ ma zɛ rɔ kɔlɛ 'ba Bɔkɔ'ba. ^{XVII} Kina amɛ zɛ 'dɛni rɔ kɔlɛ nɛ ti dɪndɔ'bakɛ yɛyi abo mo tɔnɛ bo kɪkɛki 'dɛni kɔdɔ bilakɔ abo ga nɛ ŋgɪ. Ti dɔ'jakɛ yɛyi nɪmɔ gbɪ kɔtɔ ti Kurisitɔ. Rɔmɔyi ɔdɔ dɔmbɪkɛ gomɔ 'dɛni kɔtɔ ti bo Kurisitɔ ti dɔ'jakɛ rɔ lɔbu mo gbɪ kɔtɔ ti bo.

Rɔ Löbu

^{XVIII} Miya ma 'bama gomɔ ma giri nɪmɛ nɛ oriya dɛ ti rɔ lɔbu mo nɪmɛ kɛdi kari ki'di zɪzɛ yayi nɛ. ^{XIX} Rɔmɔyi kina mɛ wa pɪli 'ba dɔliŋɔ nɪmɛ kolomɔ 'dɛni ndɔ ti kɔmɔ ki'di toda tilɛmɛ zɛ rɔ kɔlɛ 'ba Bɔkɔ'ba mo. ^{XX} Wa pɪli 'ba dɔliŋɔ nɪmɛ 'dɛni ŋgɪ tɔnɛ binɛ rɔ a sari. Tine inza gɔ akɔ'dɔkɔ 'bɛnni. Bɔkɔ'ba na kɔ'dɔ tara. ^{XXI} Rɔmɔyi bo itɛri tope lijɛ ŋgɪ yaga kadɔ mɔtɔ di mi tɛdi rɔ atɔli 'bɔki 'ba tɔlɛ nɪmɛ 'dɔ lijɛ kɛdi ŋgɪ rɔ dɔ ŋgɔlɔ mi rɔ lɔbu zɛ 'ba kɔlɛ abo ga.

^{XXII} Zɛ dikalɪkɛ 'dɛni ŋbɔ kɔmɔ mi kadɔ nɪmɛ tɔnɛ wa pɪli 'ba dɔliŋɔ nɪmɛ ɛdi kɪlɛri ŋgɪ kɔzɔ 'ja amɛ 'dɛni dɔ lɔyɔ nɛ tara. ^{XXIII} Tine wa 'ba dɔliŋɔ nɪmɛ na dɛ ŋgɛ kɛdi kɪlɛri, zɛ ma 'dɛni ti Nyi Kɔtɔ Laka rɔ dɔndɛndɛ 'ba kpa kɔzi ki'di abo mo nɪmɛ dɛdi dilɛrikɛ gbɪ tara rɔmɔyi dɛdɪkɛ rɔ toda dɔmɔ ma 'dɔ Bɔkɔ'ba kɔ'dɔ zɛ rɔ kɔlɛ abo, kina 'dɔ bo kutɛ gɔ yɪdɔ rɔzɛ yaga di mi tɔlɛ. ^{XXIV} Rɔmɔyi ti kɔmɔ ki'di gomɔ na mɛ bo kɔmɔ zɛ 'dɛni. Tine ma dɛdi dɔ'jakɛ kɪnɛ mo ra 'dɛni ti kɔmɔzɛ dɛnɛ dɪnzakɛ kɛpɛ ti kɔmɔ ki'di gomɔ. Mɛ ni yɛ na ti kolomɔ ti kɔmɔ ki'di gɔ wa amɛ kɛddi kɔ'ja kɪnɛ mo ti kɔmɔyi nɛ? ^{XXV} Tine ɔdɔ ni

këddi 'bëyi ti kómó ki'di toda wa ma kinza ko'ja kiné mo dë gba nime, oda ti mi këddi.

XXVI Kina me gbì kózo ame Nyi Koto Laka kako 'deni tokonyi ze wa kinza tigó naga nime ne tara. Gbagba ze mo dikalike dë gbì yó tumótu zi bo Boko'ba kózo ma bo ko'doko. Tine bo Nyi Koto Laka na ró bo kpèri góze kómó Boko'ba ti tileri ame ngi ró ma kinza kiya ne. **XXVII** Kina bo Boko'ba bo tikali mi dökí'di pili ikali wa ame mi meri 'ba Nyi Koto Laka góze ne 'deni. Rómöyi kpèri nime Nyi Koto Laka o'do 'deni ko gó ako'doko abo 'ba Boko'ba gó kö'du ze 'ba bilaka abo ga.

Akó'ó 'Ba Boko'ba

XXVIII Dikalike 'deni Boko'ba édi ki'di a ma ko'do rónni këdi pili ró ma laka zi ma kó'ó bo naga, lijé ame mo ga pili bo na kídëkí 'deni ko gó akiteri abo ne. **XXIX** Lijé ame ga bo koza 'deni mólo ne omba bo oweli lijé 'deni 'beri yaga 'do lijé këdi ko ró ma laka kózo 'ba kole abo tara. Rómöyi 'do kole abo na këdi ti ró kole dóndende mi lóngó lijé ma konzi naga nima pili. **XXX** Kina me bo kídëkí bilaka abo ga ma bo koweli yaga mo ga 'deni. Ame mo ga ngi bo kídëkí ne bo i'di 'deni këdi yaga ró ma laka zi bo. Kina lijé ame mo ga bo ki'di 'deni këdi yaga ró ma laka zi bo ne na 'deni ti ró löbu abo.

XXXI Tine ame gó diyake tondo nati? Me ódo bo Boko'ba na këdi 'deni tize yé na kpe ti ka'da ze? **XXXII** Boko'ba ota gó kole abo dë, bo oja ngi kako kólé gó lende ze. Ne ma tara bo ti ki'di wa pili dë ngi zize ti bo kole mo? **XXXIII** Yé na ti kó'bo ti'di mugu ni ró bilaka 'ba Boko'ba ame ga bo

koweli abo 'deni ne. Bo Boko'ba mo na me ki'di abo ga 'deni kēdī laka zi bo. ^{XXXIV} Yē na 'böwu 'dɔ kodo karama dɔmo? Kurisitö Yēsu na me kölē 'deni koja di mī tölē kari 'deni tɔɔ dɔ dōrī Boko'ba, kina bo na me kari ko'do kpērī 'deni gɔze zi Boko'ba. ^{XXXV} Tine 'dɔ yē mɔɔ na kɔ'bo kpe 'böwu toza ze yaga di mī akɔ'ɔ 'ba Kurisitö? 'Dɔ kēdī gbɔ ɔ gomɔ ala lisa ala sēyī ala kōzi kasi ala leri 'ba bɔŋɔ ala tölē ni ti kulu na gbɔ 'dɔ koza ze yaga di yīmo? ^{XXXVI} Römöyī ēdī 'deni kɔzɔ ma tönē buku 'ba Boko'ba kiya ne ame kiya te, “Gɔ kō'du 'bī ŋere, kina me kēdī kupɔ ze 'deni ŋgī ɔ kɔmɔ kada löbu nime pili. Ze 'deni ŋgī kɔzɔ kamölö ma kēdī kumu.”

^{XXXVII} Tine ze na ti da'dake gomɔ naga nime pili ti tigo abo 'ba bɔ kɔ'ɔ ze mo nime. ^{XXXVIII} Römöyī ɔ ma laka mikali ŋgī, a ma kɔɔ mɔɔ inza kpe ma 'dɔ kɔ'bo tolo akɔ'ɔ 'ba Boko'ba nime yaga di zize, pele ɔ tölē ala dīdī ala malayika ala pele ɔ lijē tigo löbu ma mītɔɔ ni ala wa ma girī naga nime ala ma kēdī kako ala tigo ^{XXXIX} ala wa ma mītɔɔ ala ma bēri bine. A mɔɔ inza ŋgī du te mī löŋgö lijē wa pili naga nime bo ko'ba ne ma 'dɔ kɔ'bo tolo akɔ'ɔ 'ba Boko'ba nime Yēsu Kurisitö ŋere ze ko'de 'deni ne yaga.

IX

Bilaka 'Ba Boko'ba

^I Ame mēdī miya ne ŋgī ɔ ma laka. Ma ɔ 'ba Kurisitö, mo'dɔ bētī dē. Nyī Kɔɔ Laka ame kina yīmō ne na kileme 'deni ^{II} ma ŋgī ɔ meri ɔ mbēmbē gönñī lijē bilaka ma ga 'ba Yudayi. Lende 'bēnnī lijē ma ŋgī ɔ 'bama di mī roma

ma naga nime kpamo ɔ'ɔ ŋgĩ zö kɔɔɔ mĩ dökĩ'dĩ ma kulöwö. ^{III} Gɔ kö'du 'bënnĩ miteri ŋgĩ miya te dëne 'dɔ Bɔko'ba kusönö ma gbɔ ŋgĩ yaga minza kpe rɔ 'ba Kurisitö. ^{IV} Römöyĩ lijë na rɔ kupö Yisarele ame mo ga Bɔko'ba koza 'deni rɔ kole zi bo ne. Lijë na rɔ ame mo ga Bɔko'ba kileme bi nzari 'ba bi kɔpɔ abo zinnĩ bo ko'dɔ lömu 'deni tinnĩ, bo ki'di kö'du ki'di abo 'deni zinnĩ. Lijë na rɔ bɔ kumötu bo rɔ ma kodɔrɔ mo tönë ga. Lijë na bo kulömu 'deni 'dɔ to'dɔ yëyĩ dönnĩ. ^V Lijë na rɔ kupö ma kɔɔɔ kako di yĩ liŋgĩ ze mo tönë. Ma rɔ gɔ 'ba bilaka lesi Kurisitö ɔɔɔ di mĩ dɔ kupö lijë. Akilëlu këdĩ zi bo Bɔko'ba löbu 'ba dɔ wa pili nime rɔ ŋburunburu. Amini.

^{VI} Tine wa naga nime mëdĩ miya ne inza gɔ ame kiya 'deni te lömu 'ba Bɔko'ba mo tönë ilikö 'deni rɔ yawa. ^{VII} Römöyĩ dɔ kupö Yisarele pili na dë rɔ ma bo koza 'deni rɔ 'ba bo mo ga. Pele rɔ dɔ kupö Abarayama ga inza pili rɔ gomo rɔ kole 'ba Bɔko'ba. Römöyĩ Bɔko'ba na kiya tönë bine zi Abarayama te, “Yisika na ti koja dɔ kupö yĩ yaga.”

^{VIII} Omba bine ileme ŋgĩ kole 'ba Abarayama ama ga köyö ŋge gɔ 'ba yida rɔ ne inza rɔ 'ba Bɔko'ba. Tine ame mo ga köyö gɔ kpa bo Bɔko'ba ne na rɔ 'ba bo ga rɔ kupö ma laka 'ba Abarayama mo ga. ^{IX} Römöyĩ bo Bɔko'ba ulömu 'deni molo kiya te, “Mëdĩ mileki mako kabate kina Sara ti köyö kole ŋgĩ.”

^X Tine gomo na dë ŋge nima. Kole riyo tönë ga Rebeka köyö ne 'bu mo ŋge kɔɔɔ ame bo na rɔ 'bu ze löbu Yisika ne. ^{XI-XII} Tine Bɔko'ba iya

molo zi Rebeka te, “Bo ma löbu mo ti koja laja zi ma titi mo.” Lende nime Boko'ba iya 'deni te gba kota kinza köyö lījē dē, gbī gba kota kinza ma lījē ko'do ɔto mɔto ma laka ala ma kēnyē. Bo iya 'deni molo tara 'do kileme bo ma bo koweli 'deni mo. Bo o'do te go ako'doko abo 'do kileme yēyī abo ma kēdī do ma koto mo nima go dēkī abo, tine inza go a ma kole nima ko'do. ^{XIII} Ēdī 'deni kozo ma tōnē kugu mī buku 'ba Boko'ba ne tara, ame kiya te, “Yakoba na mo'ɔ. Milagi 'deni di ro Esawu.”

^{XIV} Ne tine wa'di na go diyake nati? Go diyake te Boko'ba na kirasi lende zi ma koto mo nima? Inza du te tara. ^{XV} Römöyī bo iya zi Musa te, “Ma, ti mileme mī koŋmi ma ti mī kēyī ma zinnī lījē ame ga migeli 'deni ne.”

^{XVI} Omba akoweli nime inza kpe go ako'do ala go ako'doko ze 'ba bilaka lesi, tine 'deni nge go mī kēyī 'ba Boko'ba. ^{XVII} Römöyī mī buku 'ba Boko'ba iya 'deni tōnē zi bo doliŋɔ 'ba Ezipeto te, “Mo'do yi 'deni ro bo doliŋɔ 'do mileme tigo do kiteli ma tūyī. Kina 'do möyī ma kilēbī ti timo kote mī doyayi nime pili.” ^{XVIII} Go ako'doko abo 'ba Boko'ba na me bo kēdī ko'do abo mī kēyī 'deni zi ame ga bo kigeli ne. Kina go ako'doko abo na ma gbī bo kēdī ki'di ama ga kēdī yaga ro minyi.

Ya Ti Tigo

^{XIX} Tine mɔto ga nī mɔto ti kebe kiya zō te, “Ne ma kēdī tara yo bo Boko'ba ēdī ko'ja bi ngoro gba 'böwu di ro bilaka ro ma totondo ga? Yē na ti ka'da ako'doko abo?” ^{XX} Ne nī bo pori ma, ti

miya ziyi, “Ni ye na 'do kileki do lende tara zi Boko'ba? Kete ebe ra kititi bo ko'ba ni kiya te, 'O'ba ma te go wa'di?' ” ^{XXI} Bo la'ba mo na ko'ba e'bëni kozo ma bo ko'doko. Motoga di mi koroboko konzo koto nima na bo ko'ba kete ngi riyö, moto ro kete 'ba wa ma kondi tine moto ro 'ba wa ma yawa naga.

^{XXII} Kina gbi tara mi ako'doko 'ba Boko'ba. Ya ti tigo abo nime bo ko'doko pele tileme mo zi bilaka ne tine bo ogbo ro bo 'deni le toti liya zinni lijë ma bo kedï kote donni ti ya abo mo tone ga. ^{XXIII} Kina moto gbi ro lobu abo nime na bo ko'doko tileme mori mo ame bo kodo 'deni doze ma ro a 'ba mi keyi abo mo ga ne. Ze ma bo kileno 'deni 'do do'jake ro lobu abo mo tone ne. ^{XXIV} Romoyi ze na ro ma bo kidëki 'deni mo ga. Tine bo idëki de nge koto di mi longgo Yudayi, gbi di mi longgo bo lowo ni. ^{XXV} Kina kozo ma tone Boko'ba kiya mi akugu 'ba Oseya ne tara, ame kiya te, “Bilaka ame ga pele kinza ro 'bama ne ti midëki 'deni ro 'bama. Do kupö ame ga pele mo'o de ne ti midëki 'deni ro ma mo'o. ^{XXVI} Kina gbi bi koto mo nima na tone kiya te, ‘Kpe ma 'bama ga na de,’ tine ti kidëki lijë 'deni ro kole 'ba Boko'ba bo didi.”

^{XXVII} Kina gbi kozo ma tone bine Yesaya kiya te, “Yisarele nima konzi pele kulowo kozo yayi lida 'ba kpa mini lobu ne, koso ma ndo te mo ga na nge ti komo. ^{XXVIII} Romoyi bo nere Boko'ba ti kote todo karama abo ngi welo donni lijë bilaka 'ba doyyai nime.” ^{XXIX} Kina gbi kozo ma tone bo Yesaya kiya molo bine ne tara, ame kiya te, “Ma kiya te bo Boko'ba tigo do kiteli kola koso do kupö

ze ga dē, dēne ze 'deni ṅgī kɔzɔ Sodomoni ma ti Gomora.”

XXX Tine ame gɔ diyake tondo nati? Dēmba tine lijē bɔ löwö mo tönē ga koloma kinza rɔ bɔ toma gɔ tēdi rɔ ma laka kɔmɔ Boko'ba ne le'jete lijē na ki'di dōnni gɔ lende abo kina lijē na 'deni rɔ ma laka kɔmɔ bo. **XXXI** Tine lijē Yisarele mo tönē ga kēdi koma ga gɔ 'bēnni tēdi rɔ ma laka ti to'dɔ kö'du ki'di abo ne ɔ'bo ga dē kpe to'ja mo. **XXXII** Römöyī lijē oma ṅgī tara kinza ma lijē ki'di dōnni gɔ lende mo, lijē oma ē'bēnni ṅge ti ako'dɔ 'bēnni. Kina dōku mo tönē buku 'ba Boko'ba kiya lende mo ne kokpe ndinni ṅgī. **XXXIII** Ame tönē kiya rōni gɔ kö'du 'ba Kurisitō te, “Oṅgɔke te, midēyī dōku 'deni mi Yerosalema tokpe ndinni lijē bilaka. Dōku ame 'dɔ koṅma lijē ne. Tine lijē ame ga ki'di dōnni 'deni gɔ lende abo ne kö'du mo inza kaya kpe rōnni.”

X

Mötu 'Ba Polo Gɔ Yudayi

I Löndö ma ga, akiteri ame mi dōki'di ma bine ti mötu ma gönni lijē Yudayi bilaka ma ga dēne 'dɔ kɔmɔ lijē tɔ kpe yaga. **II** Mikali ṅgī rɔ ma laka lijē minni löbu gɔ ndobo 'ba Boko'ba, tine akikali mo na kinza. **III** Kori 'ba lende laka abo 'ba Boko'ba lijē ikali dē yɔ, ma gɔ dōnni na za lijē kebe to'dɔ mo. Kina ṅgī kori 'ba 'dɔ ti'di wa kēdi rɔ ma laka kɔmɔ Boko'ba mo tönē lijē ebe kola 'deni za yaga. **IV** Römöyī kö'du ki'di u'bē kpēni 'deni pili rɔ Kurisitō 'dɔ ame ga ki'di dōnni ṅgī gɔ lende abo ne na kēdi ti rɔ ma laka kɔmɔ Boko'ba.

^V Kina tönë 'dɔ Musa kiya bine gɔ lende 'ba tēdī rɔ ma laka kɔmɔ Bɔko'ba gɔ toro kɔ'du ki'di ne. Ame bo kiya te, “Bɔ ame kɔ'dɔ kɔ'du ki'di naga nime ne ti kīdīdī ngī yaga.” ^{VI} Tine ma kugu mī buku 'ba Bɔko'ba gɔ tēdī rɔ ma laka kɔmɔ bo gɔ ti'di dɔ gɔ lende abo mo na me te, “Nī, kinza kebe kiya dē ti mīyī te, ‘Yē na ti kari kōmō n̄bō mītɔrɔ to'de Kurīsītō mo kako bēri bine? ^{VII} Yē na ti kɔdɔ n̄bō kari mī maliti toja Kurīsītō mo kɔdɔ yaga di mī tōlē?’ ” ^{VIII} Kina ugu 'deni gbī iya te, “Nī mɔtɔ lende 'ba Bɔko'ba 'deni n̄oli te dɔ ngila yī, dɔ dɔnde'de yī, kina gbī 'deni mī dōkī'dī yī.” Omba gogo 'jɔ 'ba ti'di dɔ gɔ lende 'ba Kurīsītō mo tönë na ma duwōwō 'deni ziye ne. ^{IX} Kina me ɔdɔ nī na ngī kiya te ti kpēyī Kurīsītō na rɔ n̄ere, ki'di dōyī ngī gɔmɔ Bɔko'ba oja bo 'deni yaga di mī tōlē, ti kɔmɔ yi ngī.

^X Römōyī ɔdɔ ze di'dike dɔze ngī gɔmɔ ti dōkī'dī kɔtɔ na ti ki'di ze ngī rɔ ma laka kɔmɔ Bɔko'ba. Kina ɔdɔ diyake ngī yaga ti kpeze kina ti kɔmɔ ze ngī. ^{XI} Mī buku 'ba Bɔko'ba iya 'deni te, “Lijē ame ga pili ki'di dōnnī 'deni gɔ lende abo ne kɔ'du mo inza kaya kpe rōnnī.” ^{XII} Tine iya rōnī 'deni zi bilaka pili. Römōyī le'jete geli inza kpe mī lōngō Yudayi ni ma ti bɔ lōwō. Bɔko'ba na rɔ n̄ere 'ba bilaka nime pili. Yēyī lōbu abo nime 'deni pili rɔ ma koriya dɔ ame ga kēdī kīdēkī bo ne. ^{XIII} Kina tönë gbī kugu mī buku 'ba Bɔko'ba kiya te, “Lijē ame ga pili kīdēkī bo n̄ere Bɔko'ba tokɔnyi lijē ne, bo ti kɔmɔ ngī.”

^{XIV} Tine ti lijē kīdēkī bo totondo ɔdɔ lijē ki'di dōnnī dē gɔ lende abo? Kina ti lijē ki'di dōnnī gɔmɔ tondo ga ɔdɔ lijē kuwō lende abo dē? Kina

ti lijë kuwö tondo mo ga ɔɔɔ kuwöwö dë zinni?
^{XV} Kina ti kuwöwö rönì tondo ga ɔɔɔ koja bɔ laja dë? Kina tönë buku 'ba Boko'ba kiya bine te, "Tako 'ba bɔ ko'de laja laka naga nime ele te gɔ wa'di?"

^{XVI} Tine pele tara bilaka mo ga pili na dë 'böwu kuti gɔ lende mo. Römöyì Yesaya mo na tönë kiya te, "Nere, yë na ki'di dönì ra gɔ lende ze?"

^{XVII} Kina me ti'di dɔ gɔmo ako di mi tuwö lende mo. Tine tuwö mo ako di mi laja 'ba Boko'ba mo tönë kuwöwö ne.

^{XVIII} Ne i'dike mititi te, "Lijë Yudayi mo ga na kuwö ma 'bënni dë?" Rɔ ma laka lijë uwö römöyì kɔzɔ ma tönë kugu mi buku 'ba Boko'ba bine kiya te, "Dönni lijë bɔ laja ma ga udu ngi kogba mi dɔliɔ. Lende 'bënni ote mi dɔyayi nime ngi pili." ^{XIX} Kina i'dike mititi gbì te, "Tara ne lijë Yisarele ikali 'jɔ 'ba lende nime dë?" Musa na dɔgba kileme ma lijë kikali 'deni. Ame bo kiya tönë te Boko'ba iya te, "Ti mi'di miye ngi kombi rɔ bilaka ame ga kinza du rɔ ɔɔɔ ne. Kina ti mi'di lijë bɔ rumö naga nima koma kpeye gɔ ko'doke 'diri."

^{XX} Kina Yesaya na kilaɲa rɔ bo 'deni tönë kiya te, "Boko'ba iya te, 'Bilaka ame ga pele koma ma dë ne na za 'böwu ko'ja ma. Bilaka ame ga kidëki ma dë ne na za mileme rɔma 'deni teyi.'" ^{XXI} Ma gɔ lende 'ba Yisarele na bo kiya tönë te, "Mɔrɔ 'deni ngi kada kösö dɔma rɔ yawa tidëki lijë wa kinza kuwö dɔma bɔ lende kusë naga nime."

XI

Kupö Yisarele Ma Laka

^I Kina i'dike mititi te, “Bo Boko'ba ebe kilagi 'deni 'böwu yaga di ɾo bilaka abo mo tönë ga?” Inza du te tara. Ma gbagba ma mo nime ɾo Yisarele di mi kupö Abarayama, kpa goli 'ba Benyimona. ^{II} Boko'ba ilagi dë du te yaga di ɾo bilaka abo ga ame bo koza 'deni molo di bi tisaki mo ne. Ikalike ma tönë kugu mi buku 'ba Boko'ba ne dë? Ame Eliya koloma ɾo toma'jo ɾo bo zi Boko'ba ɾo wali rönni Yisarele kiya te, ^{III} “Nere, bilaka naga nime lijë ote do bo kumë lende 'bi ga 'deni 'doyi yaga. Bi 'ba tonjma akumu 'bi ga lijë icaca domo 'deni ngi 'doyi yaga. Ma na nge me kola ma 'deni koto kpöki. Kina me lijë kedi 'deni ɾo toma goma 'do tupö ma gbï yaga.”

^{IV} Tine Boko'ba ileki domo 'deni tönë zi Eliya te, “Di mi löngö lijë nime mogba ma 'bama ga 'deni zö di yimo kuluku 'butë bi 'butë domosowo (7,000) ame ga kinza kulömu kpenni dë zi akoro Bala ne.”

^V Kina 'deni gbï tara mi kada nime tone, koso Yisarele ma ndö te mo ga edi ame Boko'ba koweli 'deni yaga go mi keyi abo. ^{VI} Ne kina me odo toweli mo kedi 'deni nge go mi keyi, inza kpe nati go ndobo ko'do. Römöyi odo kinza tara mi keyi abo inza kpe nati go bi mo ɾo mi keyi.

^{VII} Tine go diya 'böwu tondo ga gomo nati? Wa mo tönë lijë Yisarele koloma ɾo toma mo ne lijë ebe ko'ja dë 'böwu, tine ma Boko'ba koweli di mi löngö lijë mo naga na nge ko'ja. Tine ma 'benni lijë ma laki mo naga nime minyi 'benni 'deni ngi kozo ma tönë kugu mi buku 'ba Boko'ba kiya te, ^{VIII} “Bilaka naga nime, do ti doki'di ma kinza ko'do ndobo na Boko'ba ki'di 'deni ngi

zinni, kina me 'deni ṅbö kōmō mī kada nime tone kōmōnni o'ja gɔ bi dē, mbili nnī uwō lende dē gbī.” IX Kina me gbī tōnē 'dɔ Dawidi kiya te, “Ee, Boko'ba kodo karama tɔ kpe dōnni. Nbele 'bēnni nima kuyi rōnni tɔ kpe yaga zinni rɔ ṅɔwo ko'ba lijē. X Kiyōlu kōmōnni nima tɔ kpe yaga kinza lijē ko'ja gɔ bi ra. Odi gōnni nima tɔ ṅburu lijē kō'bō tombi gomɔ 'bēnni ga nduwē rɔ kɔmɔ lēndō.”

XI Kina i'dike mititi gbī te, “Me tōnē lijē Yudayi kɔɔ yaga ne na kɔrɔ ṅgi rɔ la'ba ma ṅburu zinni?” Inza du te tara. Lende kirasi 'bēnni na me ko'de konyi ṅgi zi ma rɔ bɔ lōwō ni. Rōmōyi 'dɔ ki'di lijē Yudayi kuti gbī to'ja mo kɔzɔ 'ba bɔ lōwō. XII Ne kina me ɔɔ lende kēnyē 'bēnni 'ba Yudayi mo tōnē na kēdi ko'de yēyi ma dɔ kiteli 'deni mī dɔyayi, tɔɔ yaga 'bēnni na kēdi ko'de yēyi ma dɔ kiteli 'deni zi bɔ lōwō tara tine, todɔ'bo lijē Yudayi rɔ gɔmo mo, yēyi mo ti kēdi ṅgi kulōwō tondo ga na te?

Konyi 'Ba Bɔ Lōwō

XIII Mēdi miya ame 'deni ziye kpe ma rɔ bɔ lōwō ni. Kina kɔzɔ ame ma na 'deni rɔ bɔ laja ziye ne tara, ti moyo rɔma ti gɔ laja koja ma XIV gɔ ki'di Yudayi ma 'beze mo tōnē ga kebe kuti ti gɔmo, gɔ kɔmɔ mɔtɔ ga 'jaa yayi. XV Me ɔɔ bo Boko'ba kilagi di rōnni na bo ko'dɔ pɔri ṅgi ti bilaka lesi pili, ɔɔ bo kuti 'deni dōnni lijē Yudayi kada mɔtɔ yayi ti kēdi ṅgi tondo? Omba kina ti kēdi ṅgi rɔ yēyi ma lōbu kɔzɔ tīdīdī tōku.

XVI Kina kɔzɔ ame ɔɔ dɔndende 'ba wa na kulōmu 'deni zi Boko'ba, omba kɔsɔ mo nima 'deni pili rɔ abo. Kina ɔɔ kulōmu ṅgira'da lijē

Yudayi mo na 'deni zi bo, omba dɔŋgila mo ga 'deni pili rɔ abo. **XVII** Ngɛrɛ ma bo Bɔko'ba kidiyɛ mo tɔnɛ na me koke dɔndende ma kunzɛ mo ga 'deni yaga konzo 'ba ngɛrɛ 'ba mɔkɔ teyi. Kpe bɔ lɔwɔ ni na 'deni rɔ dɔŋgila ma konzo mo naga 'dɔ kɛddike ti tigɔ dɔ kiteli 'ba ngira'da nime. **XVIII** Tine kpe kinza kebe kudɔlike lijɛ dɔŋgila ma koke 'deni yaga mo naga nima dɛ. Kpe gɔ kebe kudɔlike lijɛ rɔ ma totondo? Yɛ na kɛdi kogbɔ ye kpe dɔŋgila, ngira'da na dɛ kɛdi kogbɔ ye?

XIX Tine ma 'dɔ kiyake na te, “Oke dɔŋgila mo 'deni yaga 'dɔ konzo ma dɔmo.” **XX** Omba kina ngɛ te rɔ ma laka, tine oke lijɛ 'deni yaga gɔ lende kinza ti'di dɔ gɔmo 'bɛnnɛ. Ne ma 'beye Bɔko'ba onzo ye 'deni dɔmo gɔ ti'di dɔye gɔ lende abo. Kina kinza kolomake dɛ ti dɔ kombi, olomake ti tikere. **XXI** Me ɔdɔ lijɛ Yudayi ame mo ga rɔ dɔŋgila ma kɔtu timo mo ga na kɔ'ɔ rɔmo dɛ tara, ma komerike 'beye iyake te kpe na ti bo kɔ'ɔ rɔye tɛgɛ?

XXII Bine do'jake 'deni ma mɛ kɛyɛ ti mɛ kata abo 'ba Bɔko'ba na tondo. Mɛ kata abo ngɛ kulɔwɔ rɔ ame ga ko'dɔ lende kɛnyɛ ne. Tine kpe mɛ kɛyɛ abo nge ziye ɔdɔ kɔ'bɔke mɛ kɔri mo. ɔdɔ kɔ'bɔke dɛ tara bo ti koke ye gbɛ yaga. **XXIII** Kina ɔdɔ lijɛ Yudayi mo naga nima kɔnyɔ dɛ ngɛ nduwɛ gɔ lende 'ba kinza ti'di dɔnnɛ gɔ lende abo nime, bo ti konzo lijɛ ngɛ kileki teyi. Rɔmɔyɛ bo Bɔko'ba na ti tigɔ mo 'dɔ tonzo lijɛ kileki 'bɔwu teyi. **XXIV** Me ɔdɔ kpe ma kɔtuke mɔkɔ naga na bo kebe koke 'deni konzo dɔ ngira'da ma kidiyɛ nima kinza rɔ ma kɔtu tiye mo ne, tonzo

lijë dɔŋgila ma kɔtu timo naga nima kileki ɔɔ bi mo na ti konya dɔ bo?

Mi Këyi 'Ba Boko'ba

XXV Kpe löndö ma ga, mo'dɔkɔ ziye kinza kolomake dë ŋɔi kulöwö ti meri mo te, ikalike wa 'deni rɔ dɔ kiteli. Tine 'jɔ 'ba wa ma rɔ ma kusu naga ti mileme 'deni ziye. Minyi nime inza kö'bö ŋburu tara. Inda'ba dɔ kapa Yisarele ma konzi 'deni ŋge timo ŋbö lijë bɔ löwö ma bo koweli 'deni naga kako pili zi bo Boko'ba. XXVI Kina 'dɔ kɔmɔ lijë Yisarele pili ŋɔi ti yaga kɔzɔ ma tönë kiya te, “Bɔ këdi kako tɔmɔ wa di mi tölë ti kɔdɔ 'deni di mi Yerosalema. Bo na ti kona lende kënyë 'deni 'doyi yaga di mi kupö Yakoba. XXVII Ma Boko'ba, ti mo'dɔ lömu ma nime tinni ɔdɔ mombi lende kënyë 'bënni 'deni yaga.”

XXVIII Kina me Boko'ba 'deni rɔ ya ti lijë Yudayi ɔɔ kokɔnyi ye kpe bɔ löwö römöyï lijë ma 'bënni i'di dönni dë ɔɔ laja laka abo. Tine 'bu nni löbu ga na rɔ ma bo koweli mo kina me akɔ'ɔ abo gba gönni. XXIX Römöyï ɔdɔ bo Boko'ba koweli abo 'deni to'dɔ yëyi dɔmo bo uyï yimo dë. XXX Tine kpe ma 'beye bɔ löwö, tönë pa bine uwöke dɔ bo dë. Kina me ma le'jete kpe na ko'jake mi këyi abo 'ba Boko'ba 'deni römöyï lijë Yudayi mo ga ebe kuwö dɔ bo dë kpe. XXXI Ma le'jete lijë ebe kuwö dɔ bo dë kpe römöyï ɔɔ lijë ko'ja mi këyi kɔtɔ nima ko'jake ne ɔɔ nati. XXXII Römöyï Boko'ba na me kodɔ kpa bilaka 'deni pili me kuwö dɔ bo dë 'dɔ bo na ko'dɔ mi këyi abo 'jaa zinni pili.

XXXIII Oŋgɔke ti yayi. Yëyi ti akikali abo 'ba Boko'ba na ŋɔi rɔ dɔ kiteli. Bɔtɔ mɔtɔ ɔ'bo dë

tüyëti gɔ burë ko'dɔ abo ala kɔ'bo tiyari gɔ ndɔbo ko'dɔ abo. ^{XXXIV} Kina kɔzɔ ma tönë kugu mi buku 'ba Boko'ba ne tara, ame kiya te, “Yë na ti kɔ'bo tikali meri 'ba dɔ Boko'ba? Yë na ti kɔ'bo ti'di lende zi bo? ^{XXXV} Yë na ki'di wa ra zi bo kiteri 'böwu 'dɔ bo kopi bi mo teyi?” ^{XXXVI} Wa pili bo na me kɔ'ba. Wa pili naga nime bo na me ki'di 'dɔ kedi kina 'dɔ kedi zi bo. Rɔ löbu kedi ti zi bo Boko'ba rɔ nburunburu. Amini.

XII

Loma Ma Laka

^I Kina me 'deni ti ziye kpe löndö ma ga, moma'jo roma ziye gɔ mi këyi 'ba Boko'ba nime zize ne. I'dike roye kedi koto laka rɔ kpa közi zi Boko'ba 'dɔ loma 'be këyëyi doki'di bo. Ame kina rɔ mötu ma laka ziye to'dɔ mo zi bo. ^{II} Kinza ki'dike roye de ngi kedi yaga kɔzɔ wa 'ba dolinɔ nime. I'dike Boko'ba kuyi ye yaga mi meri la'ja. Römöyi 'dɔ kikalike ako'doko 'ba Boko'ba gɔ lende ko'dɔ 'be pili këyëyi doki'di bo.

^{III} Mi'di ame 'deni ziye pili te ti mi këyi nime bo ki'di 'deni zö ne. Ni mɔto kinza komeri röyi de kiya te ni na 'deni ngi kulöwö laka rɔ dɔ kiteli. Tine ma laka mo oloma le këyi mi meri 'bi. Laka 'bi 'ba bo mɔto na rɔ ti'di döyi gɔ lende 'ba Yësu Kurisito kɔzɔ ame Boko'ba ki'di 'deni ziyi ne. ^{IV} Römöyi kɔzɔ ame mi yida rɔ koto kapa 'ba yida rɔ ngi nbanj ti ndɔbo mo ga pili rɔ 'beri'beri ne, ^V kina gbi tara ze pele rɔ ma konzi nime mi rɔ kodɔ'bo ti Kurisito ze pili rɔ yida rɔ koto. Kina rɔ gɔze nime pili rɔ kotokoto, ze kapa 'ba yida rɔ koto ze nime na.

^{VI} Kina Boko'ba i'di kpa közi 'deni zize pili ro 'beri'beri go mi këyi abo. Kina do'doke ndobo mo ti. Moto o'do ti ma 'beyi ma ki'di 'deni ziyi mo. Odo kpa közi 'beyi 'ba bo moto kedii ro tumé lende, o'do ti go ma bo ki'di 'deni ziyi ki'di doyi gomo mo nima. ^{VII} Odo ma 'beyi kedii ro ndobo mi kanisa mo, o'do ti. Ne odo kedii ro akiyandi, iyandi ti. ^{VIII} Ala odo kedii ro toco mi keddi, oco ti. Ni ame kedii ki'di ma 'beyi ro aki'di zi bo lisa ni ne i'di ti, ti mi koto. Ala odo ma 'beyi kedii ro közi kakpa mo ogbo royi laka teyi. Ne odo ma 'beyi kedii ro to'do mi konmi o'do ti, ti lonjo mo.

Ako'c Ma Laka

^{IX} I'dike ako'c 'be kedii ti, ti doki'di koto. O'jike lende kenyé. Lende laka na kinda'bake kitigo. ^X O'oke roye ro go roye kozo londö koto mi Kurisitö. Kpe, o'böke ti nburu kitigo mi toro roye ro go roye.

^{XI} Inda'bake ndobo kitigo kinza ni moto ko'do tiképi dé. Tine ogboke roye laka toja laja zi nere Kurisitö. ^{XII} Kina iliyake ti mi komo ki'di 'be go yeyi abo 'ba Boko'ba. Mi gomo 'be ga pili olomake ti mi keddi nburu ti motu ko'do. ^{XIII} Okonyike londö ame ga ro leri ne ti wa ma keddike timo. I'dike linjo 'be ga kpamo kedii nburu yaga ro gbönö zi bo löwö.

^{XIV} Ya ame ga ko'do közi kasi ziye ne ititike Boko'ba ko'do yeyi domo. Yeyi na kititike bo gomo bo ko'do dönni kinza kititike bo dé tusönö lijé. ^{XV} Olomake ro lonjo ti ya ame ga ro lonjo ne. Uduke koto ti ame ga kedii kudu ne. ^{XVI} Kinza ko'doke geli dé mi löngö ye. Kinza ko'doke do

kombi dē. Ilekike rōye liya bēri toja laja rō gō rōye. Kinza ko'dō rōyī dē kulōwō kiya te nī na rō bō lende kikali.

^{XVII} Kinza kebe kilekike dō lende kēnyē dē ti lende kēnyē. I'dike ako'dō 'be kēdī rō ame bilaka pili kutī gōmo ne. ^{XVIII} Ogbō rōyī ti'di lende kēyī na 'dō kēdī mī lōngō yī ma ti bilaka ma laki pili.

^{XIX} Kpe ame ga mō'ō ye ne, kinza kebeke dē topi dōkolo. Ola zi bo Bōko'ba 'dō bo ko'dō gō ya abo. Rōmōyī mī buku abo 'ba Bōko'ba bo iya 'deni te, “Ma na ti mopi dōkolo. Monda nima ma na ti mileki dōmo.” ^{XX} Kina gbī kōzō ma tōnē kugu ne tara, “Ɔdō ko'ja bō ya 'bī kēdī rō 'bō i'di akonyo teyi. Ɔdō ko'ja bo kēdī rō koda mini i'di mini zi bo. Rōmōyī ti to'dō mo kōzō a nime te na ti ko'de dō kulu'butī zi bo.”

^{XI} Nī kinza kola rōyī dē zi lende kēnyē ka'da yi. Tine a'da lende kēnyē yaga ti lende laka ko'dō 'bī.

XIII

Tuwō Dō Turu

^I Kina ti kpe rō gōye pili uwōke dō turu 'ba mī dōyayi 'be. Rōmōyī kōzī kakpa 'ba wa pili ako di zi Bōko'ba. Kina me kōzī kakpa nime le'jete mī dōyayi 'be ne bo na ki'di. ^{II} Bō ame kilagi tuwō dō turu ne, ndose 'ba Bōko'ba na bo kilagi 'deni. Kina bōtō ame ko'dō tara ne ti ko'de karama 'ba Bōko'ba ŋgī timo dōni. ^{III} Rōmōyī bilaka ame ga rō bō lende laka na dē kēdī kere bō dōnnī ga, tine bō lende kēnyē na kēdī kere.

Nī o'dōkō 'dō dōkī'dī yī kō'bō ŋburu rō ma kōpu di zi bō kōzī kakpa? Ne Ɔdō ko'dōkō dē,

o'do wa ma laka 'do mi bo këyi röyi. ^{IV} Römöyi bo na 'deni ro bo laja 'ba Boko'ba bine tokonyi yi. Ne doo ni kikali röyi 'deni ro bo kirasi lende kinza ki'di dömbëli yi kolodo dö römöyi turu nima ki'di do bo ne i'di dö ro ma sari. Ndoobo abo na ro todo ya 'ba Boko'ba do bo lende kirasi. ^V Kina me ni moto ziyi tuwo do turu, tine inza nge go ame 'do komo timo di kpa ya 'ba Boko'ba ne, o'do go kedii ro lende laka ziyi.

^{VI} Go kö'du mo na gbi ki'di keddi kopike awada ne römöyi lijë turu na 'deni ro bo laja abo 'ba Boko'ba mi ndoobo nime. ^{VII} Kina opike wali 'ba goye ga ti pili yaga zinni ro go dokomali awada pili ti lende koro ti ro koyo mo.

Ɔ'ɔ Lëpɪ Yɪ

^{VIII} Kinza kolake wali 'ba a moto dö kedii goye, tine 'do wali 'ba ako'ɔ na nge ki'dike kedii goye. Römöyi ni ame ko'ɔ lepɪ yi moto ne, kö'du ki'di abo 'ba Boko'ba na me 'deni gbi pili ko'do. ^{IX} Römöyi kö'du ki'di iya 'deni tonë bine te, "Kinza ko'do yeri dö. Kinza ko'do röyi dö ro bo közi roma. Kinza ko'do 'bögo dö. Kinza ko'do mi kombi dö." Kina kö'du ki'di naga nime ti moto ga pili ɔro 'deni do ame kiya te, "Ɔ'ɔ bilaka lesi lepɪ yi moto gbi kozo ame ko'ɔ yida röyi ne tara." ^X Ako'ɔ i'di kirasi lende dö zi lepɪ moto, omba kina kote go kö'du ki'di pili 'ba Boko'ba.

^{XI} Kina o'doke ti te römöyi ikalike 'deni kada mo na yala. Kada 'ba tongo bi yaga di bi 'ba tö'do na me komo 'deni. Römöyi ma le'jete kada abo 'ba tomo ze mo tonë 'deni noli roze di ro ma tonë gba bine di'dike doze gomo ne. ^{XII} Korondo

ëdi kote rönï yaga giri nime kada na 'deni ñoli tize. Kina i'di du'duke ako'do 'ba bi kölu ti yaga mökö dusuke ro jama 'ba ya 'ba mi kada na roze. XIII Kina di'dike roze ti këdi yaga laka ro bilaka 'ba mi kada. Kinza di'dike roze de këdi ro 'ba ndörö tuwë layi ro do közi kënyë, to'do yëri, to'do 'diri ala mi kombi. XIV Tine jama 'ba ya 'ba ñere Yësu Kurisitö na kinda'bake, kolake go lende kënyë 'ba yida ro yaga ti ako'doko mo ga.

XIV

Kinza Kilende Dë Ro Boto

I Kpe kinza ko'doke kowasa de ti bilaka ame ga kitigo de gba laka mi ti'di dönni go lende 'ba Kurisitö ne. Tine o'deke lijë kako mi löngö ye. II Römöyi 'ba bo moto ti'di do bo go lende 'ba Kurisitö i'di bo ñgi konyo wa pili ro gomo. Tine ma 'ba bo moto ame bo kitigo de gba laka yimo ne i'di bo ñgi ñge konyo ma 'ba bo ro möku. III Kina kinza bo ma konyo mo nima kebe de tudöli bo ma koro tonyo mo nima. Kina kinza bo ma koro mo nima kebe de tilende ro bo ma konyo 'deni mo nima römöyi Boko'ba uti 'deni dönni kpaki ro 'ba bo ga. IV Ni ye na kebe ñgi tilende ro bo laja 'ba bo moto tara? Löbu abo na ñge këdi kiya laka ti kënyë 'ba ndobo abo. Kina ti bo ko'do ñgi laka römöyi Kurisitö löbu ze mo do'bo ñgi 'do ti'di bo ko'do tara.

V Bo moto omeri 'ba bo tegë kada ma do koto moto na koro kulöwö ro do kiteli di do moto. Tine bo moto omeri ma 'ba bo tegë kada pili ro gomo ro ma koriya. Ne ma laka mo ni moto 'beyi mo nima i'di lende mo kodo laka mi döyi. VI Bo ama

komeri lende 'ba kada ma dɔ kɔtɔ mɔtɔ na ŋɔ̃ kulöwö ne, bo o'dɔ 'deni toro Kurisitö ñere ze timo. Kina bɔ ama konyo ma 'ba bo dɔkomali wa 'doyi rɔ gɔmo ne o'dɔ 'deni gbɪ toro Kurisitö ñere ze timo römöyɪ bo ileki yëë'di mo ŋɔ̃ zi Bɔko'ba. Kina bɔ ame koro tonyo wa mɔtɔ ga ne, o'dɔ 'deni gbɪ toro Kurisitö ñere ze timo kina bo kileki yëë'di mo ŋɔ̃ zi Bɔko'ba. ^{VII} Römöyɪ ma kɔtɔ mɔtɔ di mi löŋgö ze nime bine oloma dë ŋge toro gbagba bo ala tölë gɔ toro gbagba bo. ^{VIII} Tine ɔdɔ dolomake bine, loma ze pili toro bo Kurisitö ñere ze. Kina ɔdɔ dölëke, ti dölëke toro bo. Kina me ɔdɔ ze dölëke ala dolomake, ze pili rɔ 'ba bo 'ba Kurisitö ñere ze.

^{IX} Gɔ kö'du mo na me 'dɔ ki'di Kurisitö kako kölë bine kɔdɔ yaga di mi tölë ne 'dɔ bo kedi rɔ ñere zi bɔ loma ni gbɪ ti töku ni. ^X Tine ni ëddi kilende rɔ löndö yɪ mɔtɔ gɔ wa'di? Ni mɔtɔ mo ëddi kudöli löndö yɪ mɔtɔ gɔ wa'di? Ze nime pili dëdi dari dɔrɔke kɔmɔ kitɪ 'ba burë 'ba Bɔko'ba. ^{XI} Römöyɪ ugu 'deni ame tönë bo ñere Bɔko'ba kiya te, “Kɔzɔ didi ma, rɔ gɔ bilaka lesi pili ti kolɔdɔ ŋɔ̃ bërɪ kɔmɔ ma. Kina ti lijë kutɪ ŋɔ̃ kiya te ma na rɔ Bɔko'ba.” ^{XII} Kina rɔ gɔze nime pili mɔtɔ ni na ti kiyëti gɔ lende ti ako'dɔ 'bɪ zi Bɔko'ba.

Kinza Kirasi Mi Meri 'Ba Bɔtɔ Dë

^{XIII} Kina ti, i'dike dolake gɔ tilende rɔ lëpi ze ga yaga. Ma laka mo kinza debe duruwöke a 'ba la'ba dë kedi yaga mi kori zi lëpi ze mɔtɔ ga ame kedi ki'di lëpi yɪ kila'ba ŋɔ̃ mi lende kënyë ne. ^{XIV} Gɔ ame ma 'deni rɔ akɔtɔ ti Yësu Kurisitö ne mikali ŋɔ̃ akonyo mɔtɔ inza ame ki'di bilaka rɔ

ti'da komo Boko'ba. Ne odo ni bo mo na komeri e'bi kiya te a moto nima ti ki'di yi kedii ro ti'da, ti ko'do roni ngi tara ziiyi. **XV** Kina me odo wa ame keddi konyo ne kebe ko'do lepi yi moto de kpe kele omba ni inza e'bi kpe nati mi kori 'ba ako'o. Tine ni kinza ki'di wa ame keddi konyo ne de kebe kirasi ma koto ame Kurisitö kole 'deni bine go lende mo ne.

XVI Kinza kebe ki'di wa ame koza 'deni yaga ziiyi ro ma laka ne de kinda ngi ro lende kenyë zi lepi yi moto. **XVII** Romöyi tedi mi nere lobu 'ba Boko'ba inza go wa ma keddi konyo ala kuwe, tine nge go ame Nyi Koto Laka ki'di yi 'deni laka komo Boko'ba toloma mi lende keyi ti lono. **XVIII** Bo ame koja laja ngi zi Kurisitö kozo a nime te ne na ro ma Boko'ba ko'doko kina bilaka lesi kuti gbi gomo.

XIX Kina di'dike komoze ti go wa ame ga kedii ko'de lende keyi gbi ti tigo zi lepi ze ga ne. **XX** Kina kinza kebe kirasike ndobo 'ba Boko'ba de ngi yaga go lende 'ba akonyo. Wa pili ro gomo ro ma kele ro akonyo. Tine odo ni moto kebe ki'di lepi yi moto kebe kila'ba di mini go wa ma keddi konyo, na ro ma kenyë mo. **XXI** Tine ma laka mo a moto ame kedii ki'di londö yi moto kila'ba di mini ne, kinza ko'do de lipo odo kedii pele ro tonyo yida ala tuwe layi ni pili ti a moto ga.

XXII Meri 'bi nima keddi timo go lende 'ba akonyo naga nime ne, i'di kedii nge mi longö ye kpe ti bo Boko'ba. Ni ame kodoro bici lende de royi go wa ma kikali kinza ro ma laka ne na ti yei. **XXIII** Tine ni ama konyo wa ma doyi ro ma kilikö gomo nima Boko'ba ti kodo karama mo ngi

döyï römöyï o'do de du mi ti'di döyï go lende abo. Wa ame ga pili keddï ko'do kinza ki'di döyï de gomo kedï ro lende 'ba Boko'ba ne, 'doyi ro gomo ro lende kënyë.

XV

Omeri Lende 'Ba Lëpi Yi

^I Ze ma ditigoke 'deni mi ti'di doze go lende 'ba Kurisitö mo naga nime, ma laka mo zize 'do tombi gomo 'ba ya ma kinza ti tigo naga. Tine kinza ze dö'böke de nge tyyeyi doki'di ze. ^{II} Ni moto ziyi tomeri lende 'ba lëpi yi 'do ko'do ro wa ame go kedï ro ma kiyeyi doki'di bo kiyëddi mi bo ne. ^{III} Römöyï Kurisitö tonë bine ne doki'di bo na de bo kiyeyi. Kina kozo ma tonë kugu bine mi buku 'ba Boko'ba ne tara, ame kiya te, "Ti'ja mo tonë kiti'ja yi Boko'ba timo ne ileki 'deni pili roma." ^{IV} Wa pili naga nime kugu mi buku 'ba Boko'ba ne, ugu 'deni tiyandi ze timo 'do dedike ti komo ki'di liya ti mi keddï gomo.

^V Bo Boko'ba bo do loma liya ti mi keddï ki'di ye to kpe ko'doke kozo 'ba Yesu Kurisitö kolomake ti meri koto mi löngö ye. ^{VI} Kina 'do kpe pili kilëluke Boko'ba 'ba Yesu Kurisitö nere ze ame gbï ro 'bu bo ne ti pili ro goye ti birö koto.

^{VII} Kina ti kpe o'doke lëpi ye moto ga gbï laka kozo löndö, kozo ma Kurisitö ko'do ye tara 'do ma konzi kilëlu Boko'ba ti gomo. ^{VIII} Miya ziye, Kurisitö ileki ro bo 'deni ro bo laja zi Yudayi tileme mo zinni Boko'ba ti ko'do yeyi zi ma kodo ngi di mi yi löngi 'bënni mo nima go lömu mo tonë bo ko'do 'deni zinni, ^{IX} kina gbï 'do ma ro

bo löwö mo ga kilëlu Boko'ba ti go mi këyi abo nime kozo ma tonë kugu mi buku 'ba Boko'ba bine kiya te, "Kina ti, ti milëlu yi ngi mi löngö bo löwö ni. Ti moba ngala mo ngi milëlu möyi yi." ^X Kina gbi ti ma tonë kiya te, "Kpe ma ro bo löwö ni iliyake ti koto tinni lijë bilaka abo ga 'ba Boko'ba." ^{XI} Moto na gbi kiya te, "Kpe bo löwö pili ilëluke bo nere Boko'ba. Kpe bilaka 'ba dolingo pili ilëluke bo." ^{XII} Kina tonë Yesaya kiya gbi bine te, "Kupö Yisayi ti kodo 'deni, ti ki'di bo ngi kedï ro bo do bo löwö ni. Lijë ti kedï ngi ti komo ki'di go yeyi abo." ^{XIII} Boko'ba bo do komo ki'di go mi këyi abo mo nime ki'di ye to kpe kiliyake keddike lo ti lingo mi ti'di doye gomo. Kina 'do komo ki'di 'be gomo koto tiyöbu ti nduwë ti tigo 'ba Nyi Koto Laka.

Rö Koyo 'Ba Polo

^{XIV} Löndö ma ga, ma di zö bine kpe indake ngi lo ti lende laka ti dokomali akikali, keddike 'deni tiyandi lepï ye moto ga gbi. ^{XV} Tine mi akugu nime moja kpama 'deni mbowa ziye mi wa tonë ga bine ne kinza kudölu di doye. Moja kpama 'deni tara go mi këyi tonë Boko'ba ko'do 'deni zö ^{XVI} ki'di ma ro bo laja 'ba Yesu Kurisito ziye kpe bo löwö ne. Mi tuwöwö laja 'ba Kurisito nime ma 'deni ngi kozo bo akumu 'ba Boko'ba 'do mo'de ye bo löwö zi bo ro kpa közi ma laka ma bo kuti domo kulömu 'deni ti Nyi Koto Laka.

^{XVII} Kina kozo ame ma 'deni ro akoto ti Kurisito ne, ti moyo roma ngi go ndobo ma mo'do zi Boko'ba. ^{XVIII} Tine ma minza milanja roma tilende go wa ame ga Kurisito ko'bo'bi de to ne, go ki'di

bo löwö tuwö do Boko'ba. Bo o'do 'deni ti lende kiya gbï ti ako'do ma ^{XIX} gbï ti tigo 'ba Nyi Koto Laka mi go koto ma konzi. Mi lingere ma nime kisaki molo di Yerosalema nbö kömö Iloriko ne, laja laka 'ba Kurisitö na muwöwö 'deni pili teyi. ^{XX} Akiteri ma nduwë tuwöwö laja 'ba Kurisitö nime mi go bi ame ga lebï mo kömö de gba teyi ne. Römöyï kinza mebe mo'ba ma 'bama ra do gbondo kujë 'ba bo moto. ^{XXI} Kina kozo ma tonë mi buku 'ba Boko'ba kiya te, "Lijë ame ga kiya lende abo de zinni ne ti ko'ja ngi. Kina lijë ame ga kuwö de ne ti kikali ngi."

Teri 'Ba Polo Go Tari Romo

^{XXII} Go kö'du mo na me kedï kota ma 'deni nduwë mi konzi kinza tömö ziye yayi ne. ^{XXIII} Tine le'jete ndobo ma mi kapa go bi moto naga nime bine mote 'deni. Kina kozo ame miteri 'deni kulöwö 'do tari ziye yayi komo koo mo konzi ne, ^{XXIV} miteri 'do to'ja ye mi tari ma Sepaniya. Kina 'do kpe na ki'dike ma 'jaa go kori di yayi odo moloma 'deni ngi mbowa miliya roma tiye laka. ^{XXV} Tine ma giri nime medï gba mari Yerosalema toto a 'ba konyi zi bilaka 'ba Boko'ba ama ga yayi ne. ^{XXVI} Römöyï kanisa ma mi Makedoniya ti ma Giriki bine omeri lende 'ba bo lisa ma mi löngö bilaka 'ba Boko'ba ma mi Yerosalema 'deni kina me lijë koja kpa közi 'do toto mo zinni. ^{XXVII} Lijë na ngi kiteri e'benni to'do mo. Tine ro ma laka edi ngi ro wali zinni topi mo tara römöyï lijë bo löwö ni o'ja yeyi 'ba Boko'ba 'deni di zi Yudayi. Kina ma laka mo na ngi zinni lijë ma ro bo löwö tokonyi Yudayi tara ti wa ma lijë kedï timo.

XXVIII Tine ɔɔɔ mote ndɔɔɔ nime 'deni mi'di kpa kɔzi nime 'deni zinni, ti mudɔ kebe ziye yayi mala nduwɛ Sepaniya. XXIX Kina mikali ngi tɔmɔ ma ziye yayi ti kɛdi ngi lɔ ti yɛyi 'ba Kurisito.

XXX Kpe lɔndɔ ma ga, kɔzɔ ame ze 'deni rɔ akɔɔ mi nɛre ze Yɛsu Kurisito ne, moma'jo rɔma ziye, ɔɔɔ'boke rɔye kɔɔ tɔ mi mɔtu kɔ'dɔ gɔma, mi akɔ'ɔ 'ba Nyi Kɔɔ Laka. XXXI Umɔtuke gɔma 'dɔ Bɔko'ba kokɔnyi ma kitata ma di zi ma kinza ki'di dɔnni dɛ gɔ lende abo ga di mi dɔyayi 'ba Yudayi ne. Kina gbɛ gɔ bo ki'di bilaka abo ga ma mi Yerosalema kogba kpa kɔzi nime mɛdi moto ne ti mi kɛyi. XXXII Kina gɔ mako ti ziye lɔ ti lɔɔ kina ɔɔɔ kɛdi ngi rɔ akɔ'dɔkɔ abo 'ba Bɔko'ba gɔ mindawo rɔma titi mbowa ziye yayi. XXXIII Bɔko'ba bɔ lende kɛyi koloma tɔ kpe kɔɔ tiye pili. Amini.

XVI

Akumɔtɔ 'Ba Pɔɔ

I Ma na me mɛdi moja lɛmi ze Poyibe kari ziye. Lɔko na rɔ bɔ ndɔɔɔ 'ba kanisa ma mi Kenjoriya. II Inda'bake ni laka rɔ 'ba Kurisito nɛre ze, kpe bilaka 'ba Bɔko'ba okɔnyike ni ti wa ma lɔko kɔ'dɔkɔ di ziye. Rɔmɔyi lɔko o'dɔ kɔnyi 'deni zi ma konzi gbɛ ti gbagba ma.

III Umɔtɔke Purisikila ni ti Akowila bɔ ndɔɔɔ lɛpi ma ga mi Yɛsu Kurisito. IV Lijɛ na tɔnɛ kilana rɔnni gɔ lende ma ame ma na dɛ nge kɔɔ mɛdi mileki yɛɛ'di mo zinni, tine rɔ gɔ bilaka 'ba kanisa pili ma rɔ bɔ lɔwɔ mo ga ne. V Kina umɔtɔke bilaka 'ba kanisa ame ga pili kɛdi kɔɔɔ kpɛnni bi mɔtu liɔɔ 'bɛnni ne.

Umötöke Epaneto ame mɔ'ɔ kulöwö ne. Bo na rɔ dɔndende 'ba bilaka ma ki'di dönni gɔ lende 'ba Kurisitö dɔgba di mi dɔyayi 'ba Asiya. ^{VI} Umötöke Mariya. Lɔko ma ko'dɔ ndɔbɔ kulöwö ziye mo tönë. ^{VII} Umötöke Andonika ni ti Yuniya, lijë ma rɔ wado ma mo tönë ga koloma ga tö mi maboso ne. Lijë na rɔ ma kilëbi kulöwö di mi löngö bɔ laja 'ba Kurisitö kina lijë na gbï ki'di dönni gɔ lende 'ba Kurisitö dɔgba di zö.

^{VIII} Umötöke Ambolato ame rɔ 'ba Kurisitö mɔ'ɔ bo kulöwö ne. ^{IX} Umötöke Orobano lëpi ze mi ndɔbɔ 'ba Kurisitö. Kina umötöke Sitakiso ame mɔ'ɔ kulöwö ne gbï. ^X Umötöke Apele, bo ame kilagi toga kpa bo gɔ Kurisitö ne. Umötöke bilaka lijɔ 'ba Aritobolo ga. ^{XI} Umötöke wado ma Erodiyona. Umötöke bilaka 'ba ɲere Kurisitö ame ga lijɔ 'ba Narokiso ne.

^{XII} Umötöke Turupina ni ti Turupösa, lijë ma ko'dɔ ndɔbɔ 'ba ɲere Kurisitö mo naga tönë ne, gbï ti Perosisi ame mɔ'ɔ kulöwö ko'dɔ ndɔbɔ 'ba ɲere Kurisitö kulöwö ne. ^{XIII} Umötöke Rupusa, bo ame ɲgï rɔ ma laka rɔ 'ba ɲere Kurisitö ne. Kina umötöke ma bo gbï, lɔko ma tönë ko'dɔ ma ɲgï kulöwö kɔzɔ kole 'bënni ne. ^{XIV} Umötöke Asunuritö ni ti Pelegono ti Erome ti Pataroba ti Eroma ti löndö ame ga tinni ne. ^{XV} Umötöke Pilologo ni ti Yuliya gbï ti Nerewo ni ti lëmi bo ti Olomba ti bilaka 'ba Boko'ba ame ga pili këdi koloma tinni ne.

^{XVI} Umötöke rɔye rɔ gɔ rɔye ti közi riyo. Kanisa 'ba Kurisitö ame ga pili bine ne umötö ye pili.

Ndose Ma Nburunburu

XVII Löndö ma ga, moma'jo rōma ziye, i'dike kōmōye kandi laka di zi lijē bilaka naga nima kēdi kiyandi a mōto tō ne ga 'beri di gō ma kiyandi ye timo lijē kēdi ko'de rō koza mī kanisa ki'di ya mōto ga kōko yaga di mī kōri 'ba Boko'ba. Kinza kodo'bōke dōye dē tinnī. XVIII Rōmōyī lijē ama ga tara ne inza kpe rō toja laja 'ba Kurisitō nēre ze, a 'ba gō kōmōnnī na lijē kēdi ē'bēnnī rō to'dō mo. Lende kōnmi 'bēnnī nima lijē kēdi kinene ne na lijē ku'bōlu ma kinza ngī lipo ti lende oto naga ngī timo. XIX Ne ma 'beye lēbī 'be ame kpe ti dōki'di kōto mī laja nime ne, ma konzi pili uwō 'deni. Gō kō'du mo na ma 'deni ngī ti mī kēyī gō lende 'be. Tine mo'dōko ye gō kēddike ti akikali mī lende laka, tine lipo tara rō rumō zi lende kēnyē. XX Kina ti bo Boko'ba bō lende kēyī kiyānmi Satani ngī yaga ku'du bēri bi ndiye.

Lende kēyī 'ba Yēsu nēre ze koloma tiye.

XXI Timatiyo bō ndōbō lēpī ma umōtō ye pili. Wado ma ga Lukiyō ni ti Yasona ti Sosipata umōtō ye gbī pili.

XXII (Ma Terotiyo bō ma ki'di tugu waraga mo nime ne, mumōtō ye pili mī mōyī nēre Kurisitō.)

XXIII-XXIV Gayo bō ma, ma Polo mēdi moloma liṅo mo bilaka 'ba kanisa kēdi kototo kpēnnī bi mōtu liṅo abo ne umōtō ye pili. Eraseto bō kikeki yamo 'ba turu ma mī gawo mo nime umōtō ye. Löndö ze Korato umōtō ye gbī pili.

XXV Dilekike yēē'di ti zi bo Boko'ba ame tigo abo ki'di ye 'deni kōroke kitigo mī ti'di dōye gō laja laka 'ba Yēsu Kurisitō mo tōnē muwōwō ziye ne. Ame kina ngī ko rō laja mo tōnē pa rō ma

kusu kɔmɔ kɔɔ mo konzi ne, kina me kileme 'deni 'jaa nati yaga. ^{XXVI} Ileme 'deni yaga bi kɔpɔ ti akugu 'ba bɔ kumɛ lende 'ba Bɔko'ba ga. Kina bo Bɔko'ba ma rɔ ɲburuɲburu mo tɔnɛ na me ki'di kɔ'du mo 'deni zi bilaka 'ba dɔyayi nime pili tikali mo gɔ lijɛ ki'di dɔnnɪ gɔmo kɔ'dɔ pili. ^{XXVII} Rɔ lɔbu kɛdɪ zi bo Bɔko'ba ame bo na kɔtɔ kpɔkɪ rɔ bɔ akikali ne nduwɛ rɔ ɲburuɲburu ti mɔyɪ Yɛsu Kurɪsɪtɔ. Amini.

**Ndose Kɔɔ Laka, Buku 'ba Tisaki ni Tɔɔ
to Lömu La'ja 'Ba Yësu Kurisitö Nere Ze
Jur Modo: Ndose Kɔɔ Laka, Buku 'ba Tisaki ni Tɔɔ
to Lömu La'ja 'Ba Yësu Kurisitö Nere Ze New
Testament+**

copyright © 1998 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Jur Modo)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-18

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source
files dated 29 Jan 2022

4cdbc69b-5207-55d8-8df2-e743cba8dc07